

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PILCHOWICE 2001 – 2010

Pilchowice, marzec 2001

SPIS TREŚCI

WSTĘP

I. RAPORT O STANIE GMINY - DIAGNOZA.....10 AKTUALNEJ SYTUACJI GMINY PILCHOWICE

1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE I MIEJSCE GMINY.....10 W WOJEWÓDZTWIE

2. LUDNOŚĆ12

2.1. DANE DEMOGRAFICZNE.....12

2.2. PRACUJĄCY I BEZROBOTNI.....14

2.3. WARUNKI SOCJALNO-BYTOWE LUDNOŚCI.....16

3. GOSPODARKA.....20

3.1. ROLNICTWO I LEŚNICTWO.....20

3.2. HANDEL I USŁUGI.....28

3.3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....30

3.4. INFRASTRUKTURA INSTYTUCJONALNA.....32

3.5. FINANSE GMINY.....33

4. INWESTYCJE.....34

5. OCHRONA ŚRODOWISKA.....35

6. KULTURA38

7. TURYSTYKA.....39

8. SPORT I REKREACJA.....42

II. STRATEGIA ROZWOJU GMINY PILCHOWICE.....45

1. ZAŁOŻENIA OGÓLNE.....45

2. WNIOSKI Z BADAŃ BEZPOŚREDNICH.....46

A. MIESZKAŃCY.....46

B. PRZEDSIĘBIORCY.....51

3. ANALIZA SWOT.....55

4. MISJA GMINY I OBSZARY STRATEGICZNE.....62

5. CELE I ZADANIA STRATEGICZNE.....64

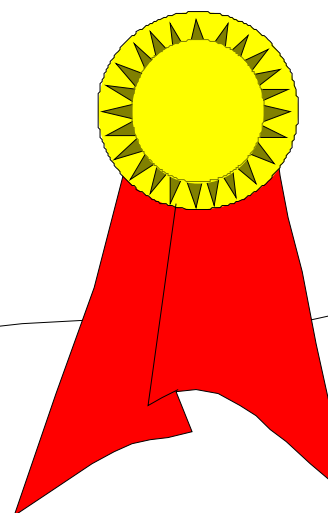
6. WNIOSKI PODSUMOWUJĄCE.....73

7. ZAŁĄCZNIKI.....75

*„Chcemy **szybko i odczuwalnie** zwiększać szansę realizowania celów życiowych mieszkańców gminy, dbać o warunki rozwoju rolnictwa i lokalnej przedsiębiorczości, wykorzystując walory krajobrazowe w kierunku świadczenia usług rekreacyjnych i turystycznych. Wszelkie podejmowane przez nas działania opieramy na zasadach ekorozwoju”*

Pilchowice, marzec 2001

Jest to misja naszej gminy, która w sposób zwięzły określa zadania i wspólne oczekiwania na najbliższe lata. Strategia Rozwoju Gminy Pilchowice jest formą długoterminowego planowania społeczno-gospodarczego. Adresowana jest do przedstawicieli podmiotów gospodarczych, mieszkańców oraz inwestorów zainteresowanych gminą, a jej wartość może być rozpatrywana w skali gminy, jak również w skali województwa.

Zgromadzeniem materiałów analitycznych zajął się Zespół Roboczy powołany przez Zarząd Gminy. Pracę koordynował i opracował na zlecenie władz gminnych niezależny konsultant - specjalista ds. rozwoju lokalnego mgr Agnieszka Gorzkowska, na co dzień związana z Katedrą Badań Rynkowych i Marketingowych Akademii Ekonomicznej w Katowicach.

Strategia posiada szczególne znaczenie dla gminy. Po uchwaleniu przez Radę Gminy stanowić będzie jeden z dokumentów o najwyższej randze - będzie „drogowskazem” do roku 2010 dla tych, którzy kierują i będą kierować rozwojem gminy.

Cały dokument składa się z dwóch części. Pierwsza z nich to tzw. Raport o stanie gminy, który odzwierciedla aktualną sytuację gminy Pilchowice i jej obecny poziom rozwoju społeczno-gospodarczego. Druga część to tzw. Plan Strategiczny (czyli właściwa Strategia Rozwoju Gminy), nad którym prace oparte były m.in. na ankietach skierowanych do mieszkańców i przedsiębiorców. Przeprowadzona z ich udziałem analiza mocnych i słabych stron daje obraz społecznych oczekiwań i ocen - obraz niezwykle istotny dla władz samorządu lokalnego. Plan Strategiczny zawiera przytoczoną na wstępie misję gminy, na podstawie której wyznaczono obszary strategiczne, tzn. dziedziny życia społeczno-gospodarczego, na których koncentruje się gmina. W każdym z tych obszarów wypracowane zostały priorytetowe cele i zadania, które usystematyzowane wyznaczają kierunki i horyzont czasowy rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Pilchowice.

Metodyka pracy nad strategią obejmowała: przygotowanie informacji ogólnej o gminie, opracowanie raportu o stanie gminy, analizę otoczenia gminy, rozpoznanie potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej, analizę SWOT, wyznaczenie i weryfikację celów strategicznych oraz priorytetowych zadań.

Wspólna praca z mieszkańcami gminy miała na celu nie tylko pozyskanie akceptacji społecznej ale również wzmocnienie emocjonalnej więzi naszej społeczności. Dlatego bardzo ważne było poinformowanie mieszkańców o rozpoczęciu prac nad strategią i zaproszenie wszystkich do włączenia się w proces jej budowy.

W efekcie dokument powstał przy aktywnej współpracy mieszkańców wykorzystując ich wiedzę na temat gminy w której żyją i pracują. Do współpracy zaproszono właścicieli lokalnych firm, osoby zarządzające miejscowymi przedsiębiorstwami, jednostkami organizacyjnymi, pracowników Urzędu Gminy, przedstawicieli Rady Gminy oraz Sołtysów.

Przystępując do prac nad strategią poinformowano też mieszkańców o umieszczeniu w budynku urzędu skrytki opisanej „Strategia Rozwoju gminy

Pilchowice”. Składano tu potem uwagi i pomysły dotyczące rozwoju naszej gminy.

Serdeczne podziękowania za udział w pracach należą się Wójtowi Gminy Wilhelmowi Krywalskiemu oraz Waldemarowi Dombkowi – Radnemu Powiatu Gliwickiego, Przewodniczącemu Komisji Gospodarki Komunalnej i Usług - koordynującemu gromadzenie materiałów informacyjnych.

WSTĘP

Strategia rozwoju jest ciągle pojęciem modnym i robiącym karierę, używanym często jako synonim nowoczesności, wyraz racjonalności w procesach planistycznych i w realizacji przedsięwzięć rozwojowych. Dla naszych potrzeb można przyjąć następującą definicję:

„Strategia rozwoju gminy jest to metoda formułowania długookresowych celów w zależności od zmian zachodzących w otoczeniu. Jest to wybór działań umożliwiających realizację przyjętych priorytetów rozwojowych.

Strategia rozwoju powinna zatem odpowiadać na pytanie:

CO MUSIMY ZROBIĆ, ABY FUNKCJONOWAĆ I ROZWIJAĆ SIĘ W PRZYSZŁOŚCI?

Prezentowany dokument nazwany Strategią Rozwoju Gminy Pilchowice udziela odpowiedzi na to pytanie.

W praktyce znaczenie planowania rozwoju gminy dotyczy kilku podstawowych kwestii, tj.:

1. Co trzeba zrobić?

2. Kiedy należy to zrobić?

3. W jaki sposób?

Tak postawione pytania i znalezienie na nie odpowiedzi redukuje niepewność funkcjonowania gminy oraz zwiększa jej zdolności adaptacyjne w zmieniającym się świecie zewnętrznym.

Budowanie strategii rozwoju należy do nowych form działalności samorządu terytorialnego - jej prowadzenie i rozwijanie jest niezbędne ze względu na głębokie zmiany, które miały miejsce w Polsce w ciągu ostatnich lat. Należą do nich:

- wprowadzenie gospodarki rynkowej,
- wzrost oczekiwań społeczności lokalnej,
- reaktywowanie samorządu terytorialnego i przejęcie przezeń wielu kompetencji zarządczych,
- demokratyzacja samorządów,
- ubieganie się Polski o członkostwo w Unii Europejskiej,
- działania zmierzające do podnoszenia konkurencyjności regionów.

Plan strategiczny określa główny cel, sens zarządzanego przedsięwzięcia tzw. „misję” oraz sposób jej realizacji. Sposób ten wymaga określenia celów strategicznych, dla których bardziej szczegółowo określa się programy

postępowania. Planowanie strategiczne jest procesem, który sprowadza się zasadniczo do określenia:

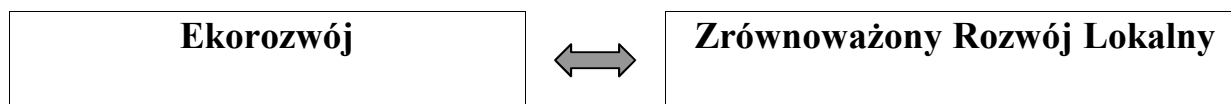
- misji czyli miejsca “gdzie chcemy być”,
- sytuacji obecnej czyli miejsca “gdzie jesteśmy”,
- “drogi przejścia” - czyli sposobu realizacji misji z punktu widzenia dzisiejszych uwarunkowań. Uwarunkowania te tkwią zarówno wewnątrz zarządzanego przedsięwzięcia (są bezpośrednio zależne od zarządzającego), jak i na zewnątrz (zarządzający nie ma na nie bezpośredniego wpływu).

Misja jest wyrażeniem, które określa główny cel przedsięwzięcia, jego “sens życia”. Jest wyrazem dążeń i oczekiwań w stosunku do przedsięwzięcia, dla którego została sformułowana. Misja winna być sformułowana najlepiej w jednym zdaniu, ponieważ musi być dobrze rozumiana przez całą społeczność gminy, aby stanowić czynnik integrujący do wspólnego działania. Z drugiej strony ma być jasno postrzegana na zewnątrz. Dlatego istotne jest, aby misja określona dla rozwoju danej gminy wiązała się z tą gminą, a nie stanowiła uniwersalnego celu funkcjonowania dowolnej innej gminy.

Podjęmowane przez naszą gminę działania pragniemy opierać na zasadach ekorozwoju. Ponieważ jest to pojęcie nowe i złożone przedstawiamy jego definicję:

Ekorozwój - to rozwój społeczno-gospodarczy uwzględniający uwarunkowania przyrodnicze. Jest to sposób prowadzenia działalności społeczno- gospodarczej oraz wykorzystania potencjału środowiska który zapewnia trwałość użytkowania zasobów przyrodniczych i poprawę jakości życia.

W procesie planowania zrównoważonego rozwoju konieczne jest zrozumienie powiązań pomiędzy różnymi sferami rozwoju tak, aby przy podejmowaniu decyzji dokonywać wyboru rozwiązań efektywnych gospodarczo, społecznie sprawiedliwych oraz bezpiecznych dla środowiska.

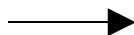
Wobec powyższego koncepcja ekorozwoju oznacza:

1.

całościowe, systemowe ujmowanie zjawisk
gospodarczych, społecznych i przyrodniczych,
postrzeganie ich współzależności

2.

wybór priorytetów rozwojowych
przy zastosowaniu zestawu kryteriów
ekonomicznych, ekologicznych i społecznych,
konieczność bilansowania strat w odniesieniu
do trzech sfer: gospodarki, społeczeństwa
i środowiska

3.

traktowanie środowiska przyrodniczego
jako ograniczonej całości, która podlega-podobnie
jak gospodarka i społeczeństwo stałym procesom
rozwojowym

Przyjęcie zasad ekorozwoju wiąże się z akceptowaniem nowych wymagań. Najważniejsze z nich, których uwzględnienie zapewni podniesienie poziomu jakości życia mieszkańców gminy to:

- zdefiniowanie układu eko-społeczno-gospodarczego gminy, określenie celów i uwarunkowań jej rozwoju,
- badanie wzajemnych zależności czynników przyrodniczych, społecznych i gospodarczych,
- wykrywanie lokalnych mechanizmów destrukcyjnych i możliwości ich ograniczania,
- podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz promowanie proekologicznego systemu zarządzania gminą,
- wiązanie problemów teraźniejszych z przyszłymi.

W kwestii znaczenia posiadania własnej strategii należy zwrócić uwagę na jeszcze jeden aspekt - mianowicie aspekt motywacyjny. Strategia Rozwoju jest świetnym narzędziem motywacyjnym, tak dla lokalnych społeczności jak i władz gminnych. Jest to rzecz bardzo istotna - przyjmuje się bowiem, że motywacja jest jednym z najważniejszych impulsów rozwojowych współczesnych społeczności.

Przepisy ustawy o samorządzie terytorialnym z 1990 roku (Dz.U. Nr 16, poz. 95 z późn. zm.) stanowią ogólnie, że do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym nie zastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów, a zaspokojenie zbiorowych potrzeb wspólnot należy do zadań własnych gminy. Tak więc opracowanie planu Strategii Gminy rozpatrywać należy w kategoriach uprawnienia aniżeli obowiązku, a jego znaczenie doceniają samorządy terytorialne pragnącego odnieść sukces.

Należy jednak podkreślić, że nie wszędzie można budować strategię rozwoju. Wypracowują ją tylko ci, których na to stać, tak pod względem

intelektualnym jak i organizacyjnym, ale przede wszystkim - pod względem stanu świadomości i aspiracji. Taką społecznością niewątpliwie jest społeczność gminy Pilchowice - aktywna i świadoma swoich możliwości, zdolna do opracowania i wdrożenia strategii. Plan strategiczny, który macie Państwo w rękach jest jednym z jej znaczących sukcesów.

Etapy prac nad Strategią Rozwoju Gminy Pilchowice

1

FORMUŁOWANIE RAPORTU O STANIE GMINY

2

ROZPOZNANIE POTRZEB I OCZEKIWAŃ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

3

ANALIZA SWOT

4

FORMUŁOWANIE MISJI GMINY

5

WYZNACZENIE I WERYFIKACJA CELÓW STRATEGICZNYCH

6

WYBÓR PRIORYTETOWYCH ZADAŃ

Harmonogram realizacji prac nad Strategią Rozwoju Gminy Pilchowice

Zadanie	Termin realizacji 2000/2001					
	XI/00	XII/00	I/01	II/01	III/01	IV/01
Przygotowanie informacji ogólnej o gminie						
Opracowanie raportu o stanie gminy						
Analiza otoczenia gminy						
Rozpoznanie potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej						
Analiza SWOT - identyfikacja celów społ. - gospodarczych oraz misji rozwojowej						
Weryfikacja celów						
Wybór zadań, środków i narzędzi dla realizacji przyjętych celów rozwojowych						
Zatwierdzenie strategii						
Promocja wewnętrzna strategii jako czynnik spierający rozwój lokalny						

I. RAPORT O STANIE GMINY - DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI GMINY PILCHOWICE

1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE I MIEJSCE GMINY W WOJEWÓDZTWIE

Gmina Pilchowice leży w południowo-zachodniej części województwa śląskiego. W obecnym kształcie administracyjnym istnieje od 1977 roku, a od 1999r. należy do ziemskiego powiatu Gliwickiego. Od północy sąsiaduje z Gliwicami, od zachodu z gminami Sośnicowice i Kuźnią Raciborską, od wschodu z Knurówem, a od południa z Rybnikiem i Czerwionką-Leszczyny. Miasto wojewódzkie - Katowice usytuowane jest w odległości ok. 40 km od gminy.

Powiat gliwicki w porównaniu do pozostałych powiatów województwa śląskiego, jest powiatem średniej wielkości (najmniejszy - tyski ma 157 km² a największy częstochowski - 1519 km²). W skład powiatu wchodzi 8 gmin - 78 miejscowości wiejskich i 4 miasta.

Rys.1 Miejsce gminy Pilchowice w powiecie gliwickim.

Fot. 1 Pilchowice z lotu ptaka

Większa część powierzchni gminy położona jest na wierzcholinie Wysoczyzny Wilczy - między dolinami rzek Bierawki i Rudy, natomiast wieś Żernica położona jest w Kotlinie Kozielskiej, w dziale Żernickim.

Tereny gminy leżą w dorzeczu Odry. Przez trzy sołectwa (Leboszowice, Nieborowice, Pilchowice) przepływa rzeka Bierawka. Inne miejscowości przecinają mniejsze potoki: Slinica, zwana potokiem Żernickim, Potok Wilcza, czy Wierzbnik w Stanicy.

Południową i południowo-zachodnią część gminy otacza Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”.

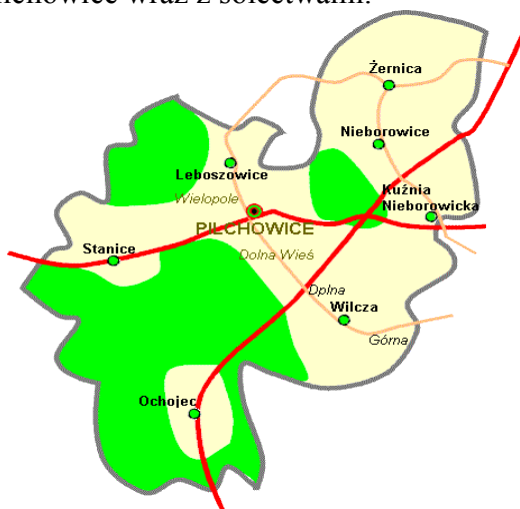
Gmina Pilchowice zajmuje obecnie 68,95 km² powierzchni¹. Pod względem wielkości plasuje się w powiecie na 5 miejscu. Poniższa tabela przedstawia miejsce gminy w powiecie i województwie pod względem powierzchni i ludności.

Tab. 1 Podstawowe dane o gminie Pilchowice na tle województwa śląskiego.
(stan na dzień 31.12.00)

	Powierzchnia ogółem	Ludność
Pilchowice	81 km ²	11 627
powiat	676 km ²	125 826
województwo	12,3 tys km ²	4,9 mln

Od 01.01.2001 gminę tworzy siedem sołectw. Są to: Pilchowice, Żernica, Stanica, Wilcza, Nieborowice, Kuźnia Nieborowska i Leboszowice.

Rys. 2 Położenie gminy Pilchowice wraz z sołectwami.

Tab. 2 Zestawienie i podstawowe dane sołectw gminy Pilchowice
(stan na dzień 31.12.00)

Sołectwo	Powierzchnia w km ²	Ludność
Pilchowice	13,39	2848
Kuźnia Nieborowska	3,62	386

¹ Od 01.01.2001 sołectwo Ochojec nie należy do gminy Pilchowice. Zajmowało ono 12,05 km² powierzchni. Ze względu na to, iż źródła danych obejmują często okres poprzedzający tą datę sołectwo zostało częściowo ujęte w raporcie.

Leboszowice	8,10	359
Nieborowice	4,58	706
Stanica	15,67	1262
Wilcza	13,53	2067
Żernica	10,06	2487

2. LUDNOŚĆ

2.1. DANE DEMOGRAFICZNE

Gminę Pilchowice po oddzieleniu Ochojca zamieszkuje 10 109 osób. Średnia gęstość zaludnienia na terenie gminy wynosi 146 osób na km². Dla porównania gęstość zaludnienia wybranych miast powiatu gliwickiego przedstawia się następująco:

Tab. 3 Powierzchnia i liczba mieszkańców gminy Pilchowice na tle powiatu gliwickiego (stan innych gmin na 31.12.99).

Gmina	Powierzchnia (km ²)	Ludność (w tys.)	Gęstość zaludnienia osoby/km ²
Gierałtowice	39	10,8	278
Knurów	34	43,0	1265
Pilchowice	67	10,1	146
Pyskowice	31	21,7	699
Rudziniec	160	11,5	72
Sośnicowice	116	8,5	73
Toszek	99	12,1	122
Wielowieś	116	55	55

Zródło: Statystyka powiatów województwa śląskiego, Urząd Statystyczny w Katowicach, 2000.

Obecnie notuje się ujemny przyrost naturalny - mierzony w liczbach bezwzględnych wyniósł w roku 2000 -28.

Tab. 4 Wskaźniki przyrostu naturalnego w gminie Pilchowice przeliczeniu na 1000 mieszkańców. (dane na dzień 31.12.00)

Małżeństwa	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
4,7	7,1	9,5	- 2,4

Poniższa tabela przedstawia strukturę wiekową mieszkańców gminy Pilchowice. Na jej podstawie można określić korzystny stosunek ludności w

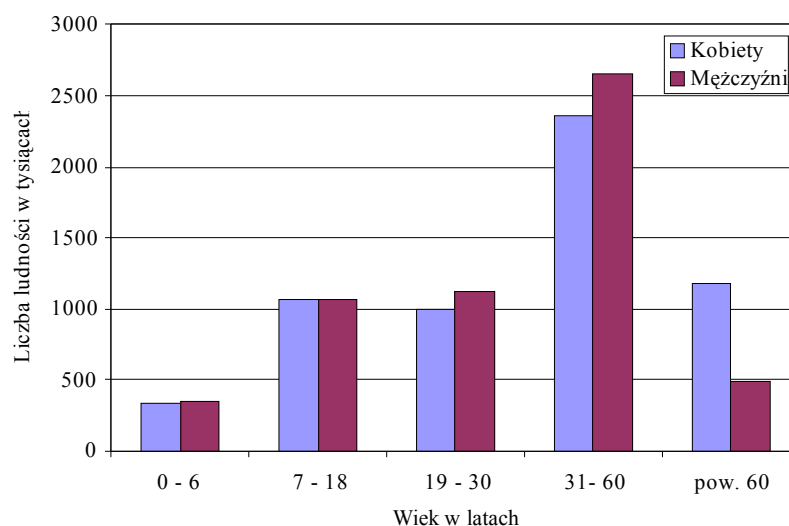

wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym - determinuje go przyrost naturalny ludności.

Tab. 5 Struktura społeczna gminy Pilchowice na dzień 31.12.2000.

Wiek	Kobiety	Mężczyźni
0 - 6	333	343
7 - 18	1058	1070
19 - 30	1001	1123
31- 60 lat	2365	2658
pow. 60 lat	1180	483
Łącznie	5937	5667

Wyk.1 Krzywa demograficzna

Emigracja poza kraj

Liczba osób wymeldowanych w 2000 roku z pobytu stałego w związku z wyjazdem do Niemiec wyniosła 43 osoby i wykazuje tendencję wzrostową w stosunku do 1999 roku (w którym wymeldowały się 30 osoby).

2.2. PRACUJĄCY I BEZROBOTNI

Strukturę zawodową zatrudnienia na terenie gminy przedstawia poniższa tabela:

Tab. 6 Struktura zawodowa zatrudnienia na terenie gminy (stan na 30.09.99).

Ogółem	W tym:					
	przemysł	handel i naprawy	budownictwo	transport, składowanie łącznie	ochrona zdrowia	edukacja
893	160	44	40	16	23	84

W dniu 31.12.2000 r. liczba osób zarejestrowanych w PUP Gliwice wyniosła 352 - w tym 216 kobiet. 55 osób korzystało z zasiłku dla bezrobotnych - w tym 26 kobiet. Na 11,6 tys. mieszkańców przypada 3% zarejestrowanych bezrobotnych - w tym 2% kobiet.

W porównaniu z rokiem 1999 liczba ta zwiększyła się o 97 osób.

Zmiany bezrobocia w ciągu pięciu ostatnich lat przedstawiają się następująco:

Tab. 7 Zmiany poziomu bezrobocia w gminie.

Rok	Liczba bezrobotnych	W tym kobiety
1995	235	162
1996	185	132
1997	129	105
1998	153	111
1999	255	149
2000	352	216

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy

Sytuacja gminy w zakresie bezrobocia związana jest z restrukturyzacją górnictwa - będącym do niedawna głównym źródłem utrzymania mieszkańców gminy oraz ze zwolnieniami grupowymi w innych zakładach pracy.

Nie należy również zapominać o wysokim bezrobociu ukrytym, które szacuje się na 8-10%.

Strukturę bezrobocia według wieku oraz poziomu bezrobocia przedstawiają poniższe tabele.

Tab. 8 Struktura bezrobocia według wieku – Pilchowice (stan na 31.12.00).

Grupa wiekowa	Liczba bezrobotnych
18-25	237
26-50	115
50-63	-

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy

Tab. 9 Struktura bezrobocia według poziomu wykształcenia (stan na 30.12.00).

Wykształcenie	Stopa bezrobocia/lub liczba
Wyższe	8
Policealne	84
Średnie ogólne	10
Zasadnicze zawodowe	122
Podstawowe i niepełne podstawowe	128
razem	352

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy

Struktura bezrobocia zbliżona jest do tendencji istniejących w powiecie i w województwie. Kobiety stanowią grupę większą zarówno w Pilchowicach jak i w powiecie. Najliczniejszą grupę stanowią bezrobotni z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym oraz zasadniczym zawodowym. Najliczniejszą grupę bezrobotnych gminy pod względem wieku stanowią ludzie młodzi pomiędzy 18 a 25 rokiem życia (237 osoby z 352 zarejestrowanych) – i w tym zakresie Pilchowice nie odbiegają od wskaźników ogólnowojevodzkich.

Tab. 10 Dynamika bezrobocia według danych na 31.12.2000r.

	Nowo zarejestrowani NAPŁYW	Podjęcie pracy ODPŁYW
Powiat	406	80
Gmina Pilchowice	32	18

Zmiany w poziomie bezrobocia stanowią wypadkową działań dwóch zmiennych: napływu do bezrobocia i odpływu z bezrobocia. Powyższa tabela przedstawia sytuację gminy w porównaniu z powiatem i województwem.

2.3. WARUNKI SOCJALNO-BYTOWE LUDNOŚCI

Na całokształt poziomu życia ludności składają się między innymi warunki socjalno-bytowe, silnie determinujące ten poziom. Zaliczamy do nich:

- a. warunki mieszkaniowe,
- b. oświatę i wychowanie,
- c. opiekę medyczną,
- d. sytuację materialną ludności,
- e. opiekę społeczną.

a. Warunki mieszkaniowe

Według planu zagospodarowania przestrzennego, powierzchnia obszarów mieszkaniowych brutto na terenie gminy wynosi około 500 ha.

W obrębie tych obszarów znajdują się 2883 mieszkania. Daje to wskaźnik 3,50 osoby/na mieszkanie, który pokrywa się ze średnim wskaźnikiem w powiecie. Średnia wielkość mieszkania wynosi 80,7 m² powierzchni użytkowej.

Szacuje się, że do 2015 roku liczba mieszkań wzrośnie o 970, a wskaźnik m² na jednego mieszkańca wyniesie 24,4.

Przedstawia to poniższe zestawienie:

Tab. 11 Zamieszkane zasoby mieszkaniowe (stan na 02.01.01).

Sołectwa	Liczba mieszkańców	Powierzchnia uż. mieszkań w m ²	Liczba budynków	Powierzchnia uż. m ² /mieszkańca
Pilchowice	2847	65 203	645	22,90
Żernica	2490	58 452	541	23,47
Wilcza	2069	48 532	453	23,45
Stanica	1264	28 125	301	22,20
Nieborowice	706	17 820	171	25,24
Kuźnia Niebor.	375	6 501	65	17,30
Leboszowice	358	8 247	87	23,08
Ogółem	10 109	232 884	2263	23,03
Według szacunku (rok 2015)	13 500	329 884	2457	24,40

b. Oświata i wychowanie

Gmina Pilchowice jest jednostką administracyjną o stosunkowo dobrze rozwiniętej sieci placówek oświatowych.

Na terenie gminy zlokalizowane są:

4 szkoły podstawowe z oddziałami integracyjnymi,

2 gimnazja,

5 przedszkoli.

W szkołach podstawowych uczy się 716 dzieci, pracuje 59 nauczycieli.

W gimnazjach uczy się 333 uczniów, a pracuje 25 nauczycieli.

Tab. 12 Liczba uczniów w każdej ze szkół oraz wychowanków przedszkoli zlokalizowanych na terenie gminy Pilchowice. (stan na 15.03.01).

Jednostka	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli
Gimnazjum P-ce	196	14
Gimnazjum Ż-ca	137	11
SP Pilchowice	227	20
SP Wilcza	152	11
SP Żernica	257	17
SP Stanica	80	11

Z przedszkoli korzysta łącznie 227 dzieci, a obsługuje je 16 nauczycieli.

Fot. 2 Szkoła podstawowa i gimnazjum w Żernicy.

c. Opieka medyczna

Podstawową opiekę medyczną na terenie gminy Pilchowice zapewniają:

1. Przychodnia Zdrowia w Pilchowicach,
2. Przychodnia Zdrowia w Żernicy,
3. Przychodnia Zdrowia w Wilczy,
4. Szpital Przeciwgruźliczy i Chorób Płuc w Pilchowicach.

W ośrodkach tych przyjmują lekarze 7 specjalności:

- 3 internistów,
- 2 pediatrów,
- 2 ginekologów,
- 3 stomatologów,
- 1 lekarz rehabilitant,
- 1 chirurg,
- 1 urolog

oraz: 2 laborantki, 2 masażystki, 6 pielęgniarek, higienistka, położna, 4 pomoce.

ZOZ Pilchowice ma podpisany kontrakt z Regionalną Śląską Kasą Chorych.

Ponadto na terenie gminy zostały utworzone prywatne gabinety lekarskie i stomatologiczne. Część z nich ma podpisane umowy ze Śląską Kasą Chorych. Na terenie gminy zlokalizowane są 3 apteki:

1. Pilchowice ul. Dworcowa
2. Żernica ul. Olchowa
3. Wilcza ul. K. Miarki

d. Sytuacja materialna

Sytuacja materialna ludności gminy Pilchowice nie odbiega w znaczący sposób od średniej wojewódzkiej. Wśród rodzin najuboższych pojawiają się patologie

społeczne w tym alkoholizm. Pomocą w rozwiązywaniu problemów społecznych zajmują się na terenie gminy różne instytucje i stowarzyszenia wskazane w dalszej części opracowania.

e. Pomoc społeczna

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (ul. Damrota 6) udziela pomocy osobom będącym w trudnej sytuacji materialnej, wspierając je finansowo lub obejmując programem pomocy społecznej. Sama gmina opracowała w 2000 roku własny program niesienia pomocy niepełnosprawnym.

Na stan 11,6 tys. mieszkańców z pomocy OPS skorzystało pod koniec 2000 roku 415 rodzin, z tego ze środków wypłaconych z tytułu zadań zleconych 210 rodzin, z tytułu zadań własnych - 205 rodzin. Największy procent świadczeniobiorców dotyczył osób dotkniętych bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz osób bezrobotnych.

Ponadto funkcjonują dwa domy pomocy społecznej:

1. Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci
(dla umysłowo upośledzonych chłopców,
60 pensjonariuszy, personel 41 osób)
2. Dom Pomocy Społecznej „Zameczek” w Kuźni Nieborowskiej
(dla mężczyzn, 51 pensjonariuszy, personel 37 osób)

W gminie nie funkcjonuje dom dziecka, ale jest 10 rodzin zastępczych. Natomiast w powiecie znajduje jeden dom dziecka - w Paczynie.

Głównym powodem zwiększenia się ilości środowisk kwalifikujących się do pomocy społecznej jest problem bezrobocia będący następstwem restrukturyzacji gospodarki Śląska. Odrębnym bardzo istotnym problemem jest brak możliwości uzyskania zatrudnienia przez absolwentów szkół - niosący za sobą niebezpieczeństwo wszelkiego rodzaju patologii wśród młodzieży.

Przewiduje się, że obecny spadek dochodów spowoduje konieczność wypłaty wyższych dodatków mieszkaniowych. Na ten cel w roku 2000 zabezpieczono kwotę 30.000 zł, która zaspokoi potrzeby około 35 osób.

Pozarządowa organizacja - Śląskie Stowarzyszenie Integracji działa na rzecz osób z orzeczoną grupą inwalidzką oraz na rzecz dzieci niepełnosprawnych, realizując program rehabilitacji w domu chorego. Stowarzyszenie przystąpiło do współpracy z Regionalnym Partnerskim Związkiem Socjalnym w Gliwicach, co pozwala na korzystanie ze sprawdzonych wzorów funkcjonowania tego typu stowarzyszeń.

Dzięki powyższym działaniom oraz pomocy pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach osoby niepełnosprawne nie są pozostawione samym sobie. Przeszkolono także, dzięki uprzejmości Polskiej Fundacji Integracji w Gliwicach, 3 wolontariuszy mogących w środowisku służyć fachową pomocą rodzinom z osobami niepełnosprawnymi.

Pilchowska placówka Caritasu działająca od okresu przedwojennego zapewnia swoim podopiecznym fachową rehabilitację i terapię zajęciową. Polega ona m.in. na wykonywaniu rękodzieł, które cieszą się dużym zainteresowaniem na różnego rodzaju aukcjach. Od 1994 r. dom ten prowadzą Ojcowie Kamilianie, którzy zastąpili pracujące tu siostry z zakonu Córek Bożej Miłości.

Dom pomocy społecznej „Zameczek” funkcjonuje od 1990 roku. Przebywający tu chorzy są pod stałą opieką medyczną, wspomagana rehabilitacją, konsultacjami z psychologiem i pedagogiem oraz terapią zajęciową. Istnieje tu Klub Sportowy „Rywal”, nad którym patronat objęło „Polskie Stowarzyszenie Sportowe dla Osób Upośledzonych Umysłowo - Olimpiady Specjalne – Polska”.

Od 5 lat w gminie Pilchowice działa Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zajmująca się szeroko pojętą profilaktyką. W szkołach i w ośrodkach zdrowia rozpowszechniane są broszurki i czasopisma poświęcone problematyce nałogów. Organizuje się spektakle przedstawiające ich skutki oraz sprawdza przestrzegania na terenie gminy zaleceń ustawy o przeciwdziałaniu alkoholizmowi i wychowaniu w trzeźwości. Szczególną troską objęte są dzieci ze środowisk patologicznych, a w szkołach realizuje się program profilaktyki antyalkoholowej „7 kroków” i antynarkotykowej „Noe”. Rodziny dotknięte tymi problemami wspierane są przez psychologa.

3. GOSPODARKA

3.1. ROLNICTWO I LEŚNICTWO

Powierzchnia użytków rolnych (UR) gminy Pilchowice wynosi 3927 ha, co stanowi 58,16 % powierzchni ogólnej gminy. 76,2 % powierzchni użytków rolnych stanowią grunty orne, a pozostałe 23,8 % to użytki zielone. Zdecydowana większość użytków rolnych jest w posiadaniu rolników indywidualnych. Pozostałe są użytkowane głównie przez Skarb Państwa. Powierzchnię UR gminy Pilchowice na tle gmin powiatu przedstawiono poniżej.

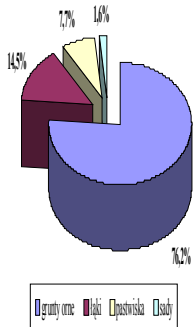
Tab. 13 Powierzchnia UR gminy Pilchowice na tle gmin powiatu (Stan na 01/01/99).

Gmina	Powierzchnia ogólna (ha)	Powierzchnia użytków rolnych (ha)	% udział w ogólnej powierzchni
Pilchowice	8067	3927	58,16

Gierałtówice	3873	2711	70
Knurów	3500	784	22,4
Pyskowice	3114	1030	33
Rudziniec	16039	5385	33,6
Sośnicowice	11624	4075	35
Toszek	9853	5875	59,6
Wielowieś	11659	7605	65,2
Razem	67729	31424	46,4

Tab. 14 Struktura użytków rolnych w gminie Pilchowice (Stan na 31.12.00).

Wyszczególnienie	% powierzchni użytków rolnych
grunty orne	76,2
łąki	14,5
	
pastwiska	7,7
sady	1,6

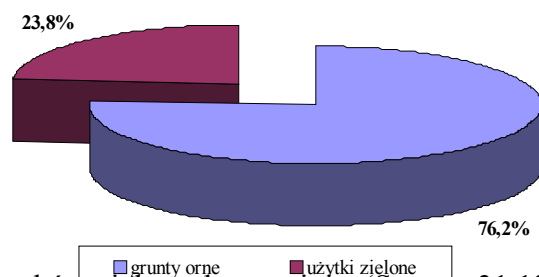
Wykr. 2 Struktura użytków rolnych w gminie Pilchowice

Tab. 15 Udział użytków zielonych w UR. (Stan na 31.12.00).

Wyszczególnienie	% powierzchni użytków rolnych
Grunty orne	76,2
Użytki zielone	23,8

Wykr. 3 Udział użytków zielonych w UR.

Tab. 16 Struktura użytków zielonych w gminie. (Stan na 31.12.00).

Wyszczególnienie Użytków zielonych	% powierzchni użytków rolnych
Łąki	14,5
pastwiska	7,7
Sady	1,6

Wykr.4 Struktura użytków zielonych w gminie.

W gminie przeważają gleby piaszczyste utworzone z piasków całkowitych i naglinionych, w wyższych partiach występują płaty gleb torfowych. W dnach dolin rzecznych ciągną się pasy mad i gleb mułowo-torfowych.

Wymienione gleby występują w następujących klasach bonitacji:

IIIa i IIIb - 20 % obszaru

IVa i IVb - 45 % obszaru

Va i VIb - 35 % obszaru

W gminie występują 3 kompleksy rolniczo-glebowe:

2 - pszenno-dobry

5 - żytni dobry

6 - żytni słaby

Gleby gminy Pilchowice oprócz badań przeprowadzonych przez Stację Chemiczno-Rolniczą w Gliwicach były przebadane przez Instytut Ekologii i Terenów Przemysłowych w Katowicach. Wyniki badań wyżej wymienionych jednostek wykazały pełną przydatność gleb do produkcji rolnej i ogrodniczej.

Wyniki badań Stacji Chemiczno-Rolniczej wykazały następujące zakwaszenie gleb: bardzo kwaśne - 30,4%, kwaśne - 47,4% , lekko kwaśne - 20,2%, obojętne i zasadowe 2%

Pod względem kwasowości gleb gmina została zakwalifikowana do grupy „B”, wobec czego systematycznie wapnowane są grunty tego wymagające.

Rolnicy korzystają z dotacji do wapna.

Większość użytków rolnych jest własnością rolników indywidualnych - 2203,4 ha, z czego grunty orne stanowią 1726,81 ha, a użytki zielone 476,59 ha. Pozostałe UR są we władaniu RSP i AWRSP.

Dość powszechnym zjawiskiem jest poddzierzawianie gruntów przez innych rolników. Ten model użytkowania stwarza bardzo niekorzystny rozłóg gruntów. Poszczególne gospodarstwa posiadają po kilkadziesiąt działek rozrzuconych po terenie całej gminy. Aktualnie koszty paliwa w dużym stopniu podwyższają koszty produkcji przy tego typu rozłogu.

Łącznie na terenie gminy istnieją 534 gospodarstwa rolne, których strukturę przedstawiono w poniższej tabelce. Liczba osób pracujących w gospodarstwach rolnych wynosi: wyłącznie - 628 osób, głównie - 24 osoby, daje to 6% i 3% w stosunku do ogółu mieszkańców.

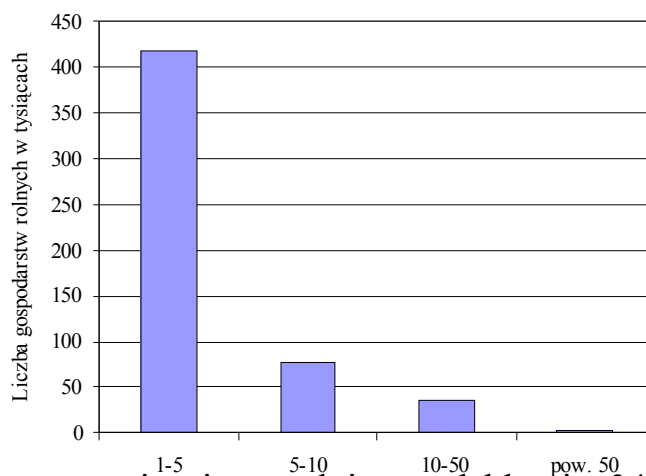
Tab. 17 Charakterystyka struktury agrarnej w gminie Pilchowice
(Stan na 31.12.00 według spisu rolnego z czerwca 1996r).

Przedziały obszarowe gospodarstw rolnych (ha)	Liczba gospodarstw ogółem
---	---------------------------

1-5	5-10	10-50	pow. 50	
418	77	36	3	534

Wykr. 5 Charakterystyka struktury agrarnej w gminie Pilchowice

Wyłączone utrzymywanie się z rolnictwa deklaruje 34 rolników, w tym na terenie sołectw:

Pilchowice - 6

Kuźnia Nieborowska - 1

Leboszowice - 0

Nieborowice - 2

Stanica - 0

Wilcza - 11

Żernica - 14

Przeciętne gospodarstwo rolne utrzymujące się wyłącznie z rolnictwa, posiada wyposażenie podstawowe, maszyny rolnicze i drobny sprzęt. Część została zakupiona z zlikwidowanych PGR-ów czy spółdzielni. Spis rolny w 1996 roku wykazał, że w indywidualnych gospodarstwach rolnych znajdują się 272 ciągniki.

Na terenie gminy działa jedno gospodarstwo agroturystyczne dysponujące stawem rybnym i hodowlą koni.

Lasy

Na terenie gminy Pilchowice lasy zajmują powierzchnię 2156 ha, co stanowi 34,5 % w ogólnej powierzchni powiatu.

Tab. 18 Powierzchnia użytków leśnych gminy Pilchowice (Stan na 31.12.00).

Powierzchnia ogólna gminy (ha)	Powierzchnia lasów w ogólnej powierzchni (ha)	Udział użytków leśnych w ogólnej powierzchni (%)
6751	2156	34,5

W tym:

a. lasy prywatne: 133 ha

b. lasy państwowe: 2023 ha

Nadzór nad lasami prywatnymi prowadzi powiat, natomiast lasy państwowe leżą w gestii 3 nadleśnictw: Rybnik, Brynek i Rudziniec działających w strukturze Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach.

Produkcja roślinna (rolnictwo indywidualne)

Warunki przyrodniczo-glebowe gminy kształtują się na poziomie 72,9 wskaźnika jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej (skala 1:100). Wynika z tego, że rolnicy gminy posiadają dobre warunki do prowadzenia produkcji roślinnej - przede wszystkim do prowadzenia intensywnej produkcji zbóż wysokogatunkowych i roślin okopowych. Te uwarunkowania ukształtowały istniejący model rolnictwa w gminie.

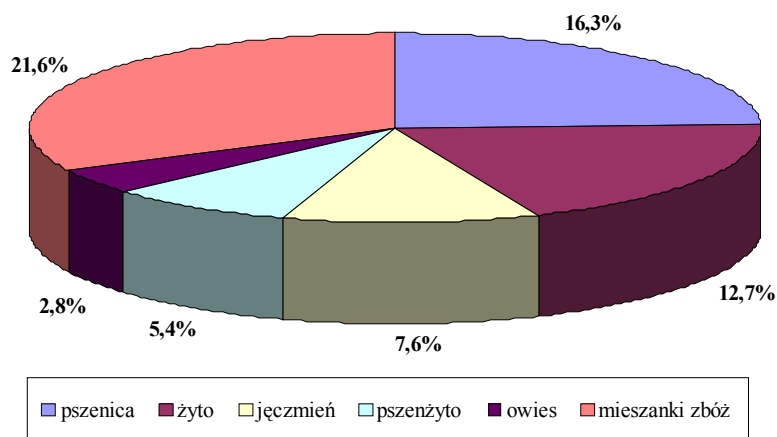
Większość zebranych ziemiopłodów podporządkowana jest produkcji zwierzęcej, jako zabezpieczenie bazy paszowej. Nadwyżki są zbywane w okolicznych młynach, mieszalniach pasz i innych punktach skupu.

Oprócz tego uprawia się zboża chlebowe (około 66,4% gruntów ornych), ziemniaki (7,4%) i w niewielkiej ilości rzepaku (1,8%) i buraków cukrowych (0,4%).

Tab. 19 Struktura zasiewów zbóż wyrażona w % gruntów ornych (Stan na 31.12.00).

Uprawy roślinne	W % gruntów ornych
Pszenica	16,3
Żyto	12,7
Jęczmień	7,6
Owies	2,8
Pszenżyto	5,4
Mieszanki zbóż	21,6
razem	66,4

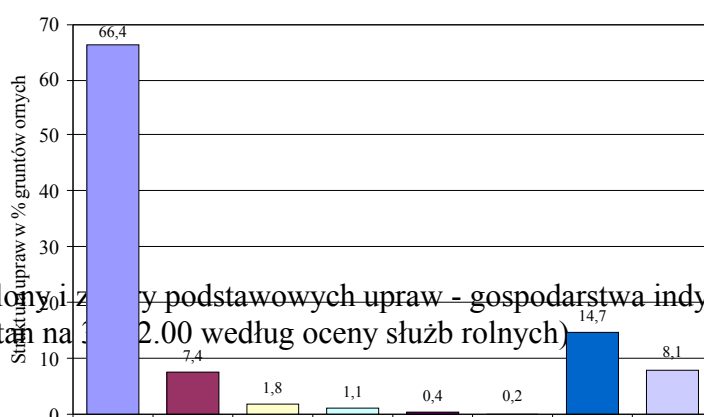
Wykr. 6 Struktura zasiewów zbóż wyrażona w % gruntów ornych.

Tab. 20 Struktura upraw wyrażona w % gruntów ornych
(Stan na 31.12.00 według spisu rolnego z czerwca 1996r).

Uprawy roślinne	W % gruntów ornych
zboża	66,4
ziemniaki	7,4
rzepak	1,8
warzywa	1,1
buraki cukrowe	0,4
truskawki	0,2
pozostałe pastewne	14,7
odłogi	8,1

Wykr. 7 Struktura upraw wyrażona w % gruntów ornych.

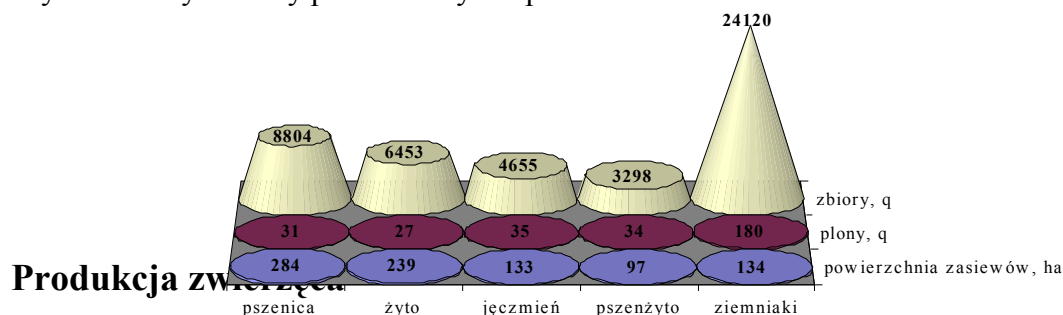
Tab. 21 Plony i zbiory podstawowych upraw - gospodarstwa indywidualne
(Stan na 31.12.00 według oceny służb rolnych)

Uprawy	Powierzchnia zasiewów (ha)	Plony (q)	Zbiory (q)
zboża	284	31	8804
ziemniaki	239	27	6453
rzepak	133	35	4655
warzywa	97	34	3298
buraki cukrowe			
truskawki			
pozostałe pastewne			

ziemniaki	134	180	24120
-----------	-----	-----	-------

Wykr. 8 Plony i zbiory podstawowych upraw

W produkcji zwierzęcej dominującym kierunkiem jest produkcja żywca wieprzowego, wołowego oraz mleko. Jej poziom przedstawiono poniżej.

Tab. 22 Stan inwentarza w gminie Pilchowice
(Stan na 31.12.00 według spisu rolnego z czerwca 1996r).

Bydło (w szt.)	Trzoda chlewna (w szt.)
1139 – w tym krowy mleczne 477	2300 – w tym macior 185

Rolnicy zbywają swoją produkcję żywca wołowego i trzody chlewnej w okolicznych ubojniach. Na terenie gminy prowadzony jest również fermowy tucz drobiu i produkcja jaj konsumpcyjnych i wylęgowych. Rocznie tuczy się brojlerzy o łącznej wadze 4800 q, produkcja jaj wynosi 4,2 mln sztuk.

Na terenie gminy działają trzy gospodarstwa specjalizujące się w produkcji mleka najwyższej jakości. Osiągają one bardzo dobre wyniki produkcyjne - około 6 tysięcy litrów mleka od jednej krowy. Zbyt mleka zapewniają okoliczne spółdzielnie mleczarskie.

Przetwórstwo

Na terenie gminy pracuje aktualnie jedna ubojnia bydła i trzody, skupująca bydło od okolicznych mniejszych rolników. Inne zakłady na terenie gminy nie prosperują.

Inwestycje w rolnictwie

Dekada ostatnich dziesięciu lat wskazuje na stagnację w zakresie inwestycji w rolnictwie. Większość sprzętu będącego w posiadaniu rolników była zakupiona w latach 70-tych - obecnie jest zużyty i wymaga wymiany. Nowy sprzęt na terenie gminy jest rzadkością. Aktualna sytuacja ekonomiczna rolników nie pozwala na przeprowadzenie stosownych inwestycji. Istniejące aktualnie preferencyjne kredyty nie zawsze są dostępne.

Często podnoszonym argumentem przez rolników jest wspomniane już paliwo. Przeciąga się dyskusja o dotacjach, ale bez pozytywnych efektów. Z obserwacji wynika, że większość obór i chlewni wymaga gruntownej modernizacji.

Cykl szkoleń prowadzonych między innymi przez Starostwo Powiatowe zainteresował rolników funduszami unijnymi. Rzeczywistość okazuje się jednak trudna - gdyż mamy tu ogromne zaległości legislacyjne i rzeczowe.

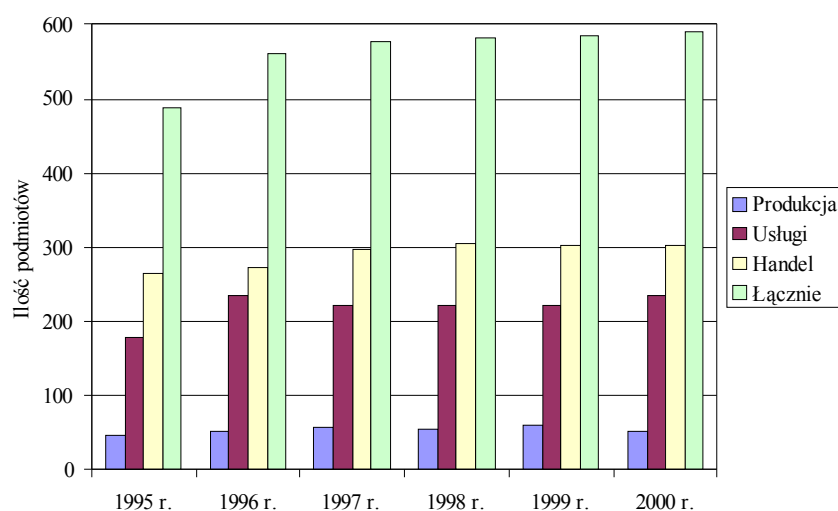
3.2. HANDEL I USŁUGI

Obecnie na terenie gminy zarejestrowanych jest prawie 600 podmiotów gospodarczych. W ostatnim okresie notuje się wzrost ich liczby. Zdecydowana większość nowo powstałych firm prowadzi działalność handlowo-usługową, nieuciążliwą dla środowiska naturalnego.

Tab. 22 Ilość podmiotów produkcyjnych, usługowych i handlowych gminy Pilchowice na przestrzeni lat 1995-2000

Kategoria	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Produkcja	46	53	58	56	61	52
Usługi	178	235	223	222	223	235
Handel	265	272	296	304	301	303
Łącznie	489	560	577	582	585	590

Wykr. 9 Ilość podmiotów produkcyjnych, usługowych i handlowych

Ilość nowych przedsiębiorstw rejestrujących się na przestrzeni 5 lat wzrosła o 38%. Dynamika przedsiębiorczości przedstawia się następująco:

Tab. 23 Dynamika przedsiębiorczości

Lata	Liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw
1996	39
1997	27
1998	40
1999	41
2000	54

Według struktury przedsiębiorstw oraz rodzajów nowo rejestrujących się firm można stwierdzić, że handel oraz usługi uznano za najbardziej rozwojowe. 98% podmiotów gospodarczych to własność prywatna. Na terenie gminy zlokalizowanych jest 47 spółek cywilnych, 10 spółek prawa handlowego, 3 spółdzielnie. Pozostałe firmy (530 podmiotów) prowadzone są przez osoby fizyczne.

W połowie lat 90-tych zrodziła się idea tworzenia segmentów lokalnych w ramach Kontraktu Regionalnego. Gminy z naszego rejonu podpisały list intencyjny na temat utworzenia segmentów lokalnych. W ramach przemysłowo-rolnego segmentu lokalnego Gliwice-Zabrze-Knurów-Toszek gmina Pilchowice podpisała list intencyjny 22 grudnia 1995 r. Segment lokalny powołał Agencję Rynku Hurtowego Produktów Rolnych „AGRO-RYNEK” S.A. w Gliwicach oraz Agencję Rozwoju Turystycznego „AGROTUR” S.A. w Krupskim Młynie.

Tab. 24 Zestawienie znaczących podmiotów gospodarczych w Pilchowicach

▪ Bank Spółdzielczy Gliwice Filia Pilchowice ▪ Bank Spółdzielczy w Sośnicowicach Oddział Pilchowice ▪ BUDGAR Firma Remontowo - Budowlana, Wilcza ▪ BUTKAR spółka cywilna F.H.U. ▪ DANA P.P.H.U., usługi telekomunikacyjne, Pilchowice ▪ DOMEX Elektromechanika, Pilchowice ▪ DREWDOM F.H.U.P., B. Łasut, Pilchowice ▪ FIRMA MARCIN SZYMURA hurt mięsa, Stanica ▪ GABRIEL ALFRED P.P.H.U., Pilchowice ▪ GALANTERIA CUKIERNICZA, Pilchowice ▪ GASTRONOMIA R. SZUWART, Pilchowice ▪ GOSPODARSTWO OGRODNICZE, L. i K. Reszka, Wilcza ▪ GOSPODARSTWO ROLNE, J. i A. Grzonka, Wilcza	▪ Górnśląski Bank Gospodarczy S.A. Oddział Żernica ▪ JUMA LIGHTING spółka z o.o. ▪ KRIS-DAR spółka cywilna, Pilchowice ▪ METALLCO spółka cywilna, Żernica ▪ MET-PLAST Kowalstwo Artystyczne, Wilcza ▪ PIEKARNIA E. Szymura, Wilcza ▪ PIEKARNIA E. SZYMURA, Wilcza ▪ PIEKARNIA E. GERARD, Leboszowice ▪ RAFBOL spółka cywilna, Żernica ▪ RESTAURACJA HUBERTUS, Wilcza ▪ RESTAURACJA SIELANKA, Nieborowice ▪ SKLEPY SPOŻYWCZE J. PYSZNY, Wilcza ▪ SPREŻYNA spółka cywilna, Wilcza ▪ TARTJAN P.P.H.U., Pilchowice ▪ TARTAK, Pilchowice ▪ VIBRO-ECO-TECH spółka z o.o., Stanica ▪ ZAKŁAD KUŚNIERSKI, A. Ćwielong, Wilcza ▪ ZAKŁAD RZEŹNICZY, H. Hoinca, Pilchowice
--	---

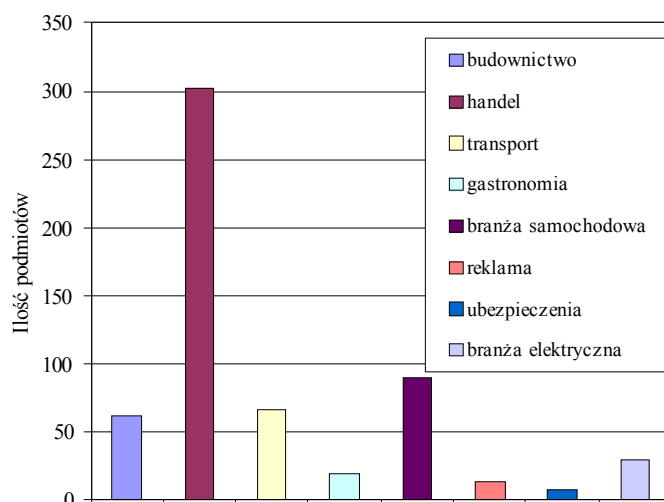
Według danych Urzędu Gminy na terenie gminy działają podmioty prywatne w następujących branżach.

Tab. 25 Podmioty według branży (Stan na 31.12.00).

Branża	Ilość podmiotów
budownictwo	62
handel	303
transport	67
gastronomia	19
branża samochodowa	89
reklama	13
ubezpieczenia	7
branża elektryczna	30
razem	590

Wykr. 10 Podmioty według branży (Stan na 31.12.00).

3.3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Drogi

Teren gminy przecina sieć dróg gminnych o łącznej długości 61 km, powiatowych (33 km), droga krajowa nr 91 Gliwice-Rybnik (12 km) oraz droga wojewódzka nr 921 Zabrze-Rudy (11 km). W przyszłości, na północnym skraju gminy przecinać się będą dwie projektowane autostrady A4: Wrocław - Kraków oraz autostrada A4 bis.

Tab. 26 Sieć dróg gminy Pilchowice – zestawienie

Rodzaj drogi	Długość drogi (w km)
drogi krajowe	12
drogi wojewódzkie	11
drogi powiatowe	33
drogi gminne	61

Administratorem dróg gminnych jest Urząd Gminy Pilchowice. Drogami powiatowymi zarządza Zarząd Dróg Powiatowych z siedzibą w Gliwicach. Drogami wojewódzkimi zarządza Urząd Marszałkowski w Katowicach, a drogami krajowymi Dyrekcja Generalna Dróg Publicznych oddział w Gliwicach.

Tab. 27 Drogi według jakości nawierzchni

Rodzaj drogi	Stan dróg
drogi krajowe	dobry
drogi wojewódzkie	dostateczny
drogi powiatowe	dobry – 33 drogi, zły – 24 drogi
drogi gminne	dostateczny

Tab. 28 Zarejestrowane pojazdy gminy Pilchowice na tle powiatu (stan na 01.03.00).

Wyszczególnienie	Ilość pojazdów w tys.
Powiat ogółem	39.478
Pilchowice	5.860

Na terenie gminy zlokalizowane są 3 stacje paliw – w Pilchowicach, Nieborowicach i w Żernicy.

Komunikację zbiorową w gminie organizuje:

1. Komunalny Związek Komunikacyjny Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego w Katowicach (KZK GOP) - na trasach Gliwice - Żernica i Leboszowice - Knurów
2. Państwowe Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Oddział Gliwice (PPKS)
3. Państwowe Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Oddział Racibórz (PPKS)
4. Prywatny Transport Osobowo-Towarowy, Gliwice, na trasie Żernica - Leboszowice

Zaopatrzenie w energię

Istniejąca na terenie gminy sieć linii i stacji transformatorowych średniego napięcia zaspakaja zapotrzebowanie gminy w zakresie energii elektrycznej. W

razie wzrostu potrzeb energetycznych istnieje możliwość rozbudowy istniejących układów rozdzielczych.

W zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną teren gminy obsługiwany jest przez Rejon Energetyczny Gliwice i Rejon Energetyczny Racibórz.

Mieszkania na terenie gminy ogrzewane są indywidualnie. Kotłownia na osiedlu domków jednorodzinnych w Pilchowicach została zlikwidowana ze względu na wysokie koszty ogrzewania.

Całkowicie zgazyfikowane jest tylko osiedle domków jednorodzinnych w Pilchowicach oraz kilkanaście domostw w Pilchowicach. Pozostałe wsie nie są zgazyfikowane.

Telekomunikacja

Gmina dysponuje bardzo dobrze rozwiniętą bazą sieci telekomunikacyjnej. Teren obsługiwany jest przez nowoczesną centralę zapewniającą inwestorom i mieszkańcom uzyskanie dowolnej liczby łącz i numerów telefonicznych. Na terenie gminy w dniu 31.12.2000 zarejestrowanych było 2598 abonentów - głównym operatorem oferującym usługi jest Telekomunikacja Polska S.A.

3.4. INFRASTRUKTURA INSTYTUCJONALNA

Poziom rozwoju tzw. usług okołobiznesowych jest niski. Spowodowane jest to głównie dominacją w tej dziedzinie sąsiadujących z Pilchowicami miast.

Działalność bankową prowadzą 3 instytucje:

1. Górnośląski Bank Gospodarczy S.A.
Oddział Żernica, ul. Powstańców Śl. 10
2. Bank Spółdzielczy Gliwice
Filia Pilchowice, ul. Damrota 6
3. Bank Spółdzielczy w Sośnicowicach
Oddział Pilchowice, Rynek 10

Działalność ubezpieczeniową prowadzi jedna instytucja – PZU Życie.

Na terenie gminy zlokalizowane są 3 Urzędy Pocztowe:

1. Pilchowice, ul. Dworcowa
2. Wilcza, ul. K. Miarki
3. Żernica, ul. Powstańców Śl.

W Urzędzie Gminy (ul. Damrota 6) wydzielono następujące referaty i jednostki:

1. Referat Oświaty, Kultury i Sportu

2. Referat Inwestycji
3. Referat Finansowy
4. Referat Ochrony Środowiska
5. Referat Geodezji
6. Ośrodek Pomocy Społecznej
7. Urząd Stanu Cywilnego
8. Biuro Rady Gminy

Gmina Pilchowice należy do:
Związku Gmin i Powiatów,
Związku Gmin Zlewni Rzeki Bierawki,
Oraz do Stowarzyszenia Księgowych w Polsce.

Przynależność do tych organizacji umożliwia nawiązywanie współpracy oraz wzajemną wymianę doświadczeń w zakresie rozwoju regionalnego na różnych płaszczyznach.

Ochotnicza Straż Pożarna mieści się w: Pilchowicach, Leboszowicach, Stanicy Wilczej oraz w Żernicy.

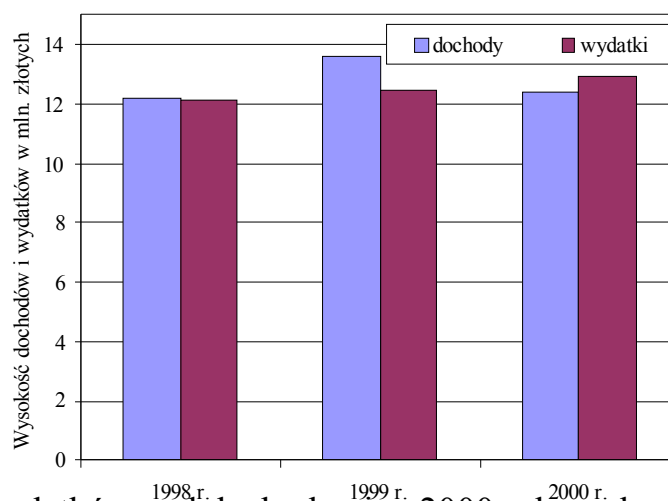
3.5. FINANSE GMINY

Dochody i wydatki gminy Pilchowice w latach 1998-2000 przedstawiają się następująco.

Tab. 29 Dochody i wydatki gminy Pilchowice w latach 1998-2000.

	Dochody PLN	Wydatki PLN
rok 2000	12.483.960	12.929.655
rok 1999	13.600.085	12.471.016
rok 1998	12.195.872	12.097.880

Wykr. 11 Dochody i wydatki gminy Pilchowice w latach 1998-2000.

Nadwyżkę wydatków nad dochodami w 2000 roku pokryto ze źródeł:

1. Kredyt WFOS w wysokości 91.000 PLN
2. Nadwyżka z lat ubiegłych

4. INWESTYCJE

Najnowsze wykonane inwestycje gminne:

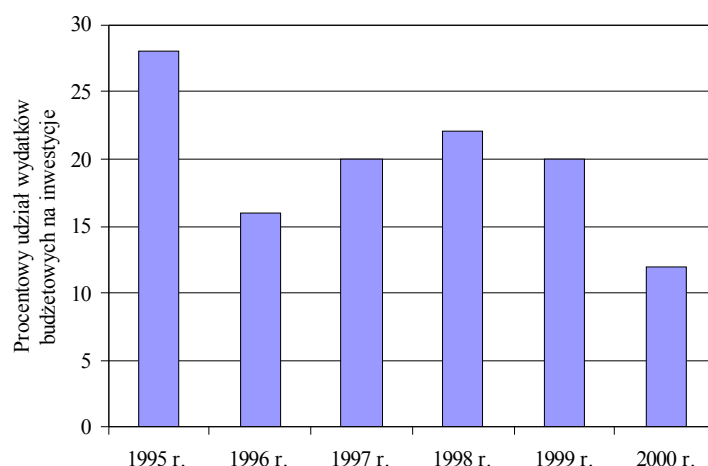
1. budowa i rozbudowa obiektów szkolnych w sołectwach: Pilchowice, Żernica, Wilcza
2. rozbudowa sieci wodociągowej - przyłączenia do 503 budynków na terenie gminy
3. budowa oczyszczalni ścieków dla szkoły podstawowej w Wilczy, w Pilchowicach i w Żernicy
4. budowa oczyszczalni zagrodowych nr 4 i 7 w Żernicy na ul. Ogrodowej i Powstańców Śląskich

Wydatki na inwestycje wyniosły 12 % wydatków budżetowych w roku 2000 i zmalały w stosunku do roku poprzedniego o 8%.

Tab. 30 Inwestycje gminne w latach 1995 –2000.

Rok	Wartościowo	% wydatków budżetowych
2000	1.516.665	12
1999	2.391.117	20
1998	2651.000	22
1997	2.101.250	20
1996	1.257.136	16
1995	1.903.170	28

Wykr. 12 Inwestycje gminne w latach 1995 –2000.

Trwają prace projektowe inwestycji dotyczącej budowy oczyszczalni ścieków dla sołectw Żernicy i Nieborowic wraz z siecią kanalizacji sanitarnej.

5. OCHRONA ŚRODOWISKA

Powietrze

Na terenie gminy nie występują zakłady szczególnie uciążliwe dla środowiska, a najbliższe źródła emisji zanieczyszczeń powietrza to: Kopalnia Węgla Kamiennego „Szczygłowice” i Zakłady Tworzyw Sztucznych „Krywałd-Erg”.

W okresie grzewczym wzrasta zanieczyszczenie powietrza pyłem zawieszonym, tlenkiem węgla, azotu, siarki co wynika ze wskazań stacji pomiarowej zlokalizowanej w Kuźni Nieborowskiej.

Na terenie gminy ekologiczne ogrzewanie posiada szpital i 75% placówek oświatowych i tylko 4% budynków mieszkalnych. Oferowane przez WFOŚiGW kredyty dla osób fizycznych i przedsiębiorców na zmianę ogrzewania i docieplanie budynków nie znajdują zainteresowania.

Woda, ścieki, ziemia

Gmina Pilchowice posiada sieć wodociągową na całym terenie zabudowanym. Źródło wody to studnie głębinowe i Stacja Uzdatniania Wody w Nieborowicach. Jej zdolność produkcyjna (2100 m³/d) jest wystarczająca przy zapotrzebowaniu wynoszącym 1000 m³/d.

Tab. 31 Zużycie wody w gminie na tle powiatu (dane 1997)

	Zużycie w m ³	Zużycie na 1 mieszk./ m ³
Powiat łącznie	5 136 600	40,6

Pilchowice	157 000	13,5
------------	---------	------

Zagrożeniem dla jakości wód powierzchniowych są ścieki komunalne, niewłaściwe gromadzenie odchodów zwierzęcych, nawożenie gleb oraz stosowanie środków ochrony roślin. Brak kanalizacji sprawia, że problem ścieków jest bardzo uciążliwy dla mieszkańców i znacząco pogarsza stan środowiska naturalnego.

Stan istniejącej sieci kanalizacyjnej jest dobry z wyjątkiem odcinka o długości 50 m. na osiedlu Piaski w Pilchowicach, który wymaga przebudowy.

Gmina dopuszcza odprowadzanie ścieków z szamb, które spełniają wymóg zapisany w Regulaminie utrzymania czystości i porządku w gminie. Taki stan traktowany jest jako przejściowy do czasu skanalizowania całej gminy.

Na terenie gminy Pilchowice eksploatowanych jest 7 oczyszczalni ścieków. Ich zestawienie przedstawiono poniżej. Rozmieszczenie oczyszczalni ścieków w powiecie gliwickim przedstawiono w załączniku 1.

Tab. 32 Oczyszczalnie ścieków gminy Pilchowice

Oczyszczalnie ścieków	Przepustowość m ³ /d
1. Oczyszczalnia w Pilchowicach ul. Świerczewskiego <i>obsługuje: szkołę, przedszkole i 11 budynków jednorodzinnych</i>	9
2. Oczyszczalnia na osiedlu Piaski <i>obsługuje: 63 budynków jednorodzinnych</i>	50
3. Oczyszczalnia w Kuźni Nieborowskiej <i>obsługuje: Dom Pomocy Społecznej</i>	40
4. Oczyszczalnia przy szkole w Wilczy <i>obsługuje: szkołę</i>	10
5. Oczyszczalnia w Pilchowicach <i>obsługuje: szpital</i>	90
6. Oczyszczalnia w Żernicy ul. Ogrodowa <i>obsługuje: 18 budynków jednorodzinnych</i>	8
7. Oczyszczalnia w Żernicy <i>obsługuje: 22 budynków jednorodzinnych</i>	22

Ziemia

Badania metali ciężkich wykonane w 1994 roku (ołów, cynk, kadm, nikiel, miedź, chrom) w glebach Pilchowic wykazały pełną przydatność gleb do produkcji rolniczej i ogrodniczej, w wyniku czego gmina została zakwalifikowana do grupy „A”. W bieżącym roku prowadzony będzie monitoring gleb i roślin na zawartość metali ciężkich.

Gmina podjęła działania mające na celu uregulowanie sposobu gromadzenia i nawożenia gleby odpadami zwierzęcymi, wydając stosowne regulacje prawne.

Gospodarka odpadami

Gmina nie posiada własnego wysypiska. Korzysta z ekologicznego wysypiska na terenie Knurowa. Prowadzona aktualnie gospodarka odpadami ogranicza się do ich składowania. Zorganizowanym wywozem odpadów objętych jest ok. 95% gospodarstw domowych.

Tab. 33 Ilość odpadów komunalnych powstających na terenie gminy Pilchowice (31.12.00).

Ilość odpadów Mg (tony)	Składowisko
ok. 930	„Komart”

W celu poprawy stanu środowiska naturalnego w gminie podjęto już pewne działania, przyjmując za priorytet sprawę uregulowania gospodarki ściekowej. Należą do nich:

1. opracowanie „Studium przedinwestycyjnego wraz z analizą ekonomiczną systemu kanalizacji i oczyszczalni ścieków w gminie Pilchowice”
2. zlecenie opracowania projektu technicznego na modernizację oczyszczalni w Żernicy i na kanalizację części wsi Żernica
3. przystąpienie i działalność w „Związku Gmin Zlewni Rzeki Bierawki”
4. uzyskanie funduszy UE w ramach Związku Gmin Zlewni Rzeki Bierawki
5. edukacja społeczeństwa

6. KULTURA

Gmina Pilchowice poszczycić się może kilkusetletnią historią, sięgającą XIV, XV, a nawet XII wieku. Najstarszym sołectwem gminy jest najprawdopodobniej Żernica, gdzie znajduje się XII-wieczne grodzisko. Najmłodszą wsią jest Kuźnia Nieborowska założona w XVIII wieku przy hucie.

Pilchowice wzmiankowano w 1305 roku. Nazwa gminy pochodzi od imienia Pilch. W momencie lokacji wieś liczyła 80 łanów, podczas gdy większość ówczesnych wsi miała zaledwie 30. W średniowieczu wieś należała prawdopodobnie do księstwa bytomskiego i gliwickiego. W latach 1682-1788 dzieliła losy rybnickiego państwa stanowego.

W 1922 roku po plebiscycie wieś przyznano Niemcom i przyłączono ją do powiatu gliwickiego. W latach 1972-1977 Pilchowice należały do gminy Żernica, zaś od 1977 stały się wsią gminną.

W 1867 roku, w dawnym zamku założono seminarium nauczycielskie, w którym w latach 1868 - 1871 wykładał ks. Konstanty Damrot (ur. 1841-1895) - patron gminy, działacz społeczny, poeta i pedagog ². Pod jego patronatem

² K.Damrot przez lata był związany z Pilchowicami, gdzie w seminarium nauczycielskim wykładał język polski. Zasłużył się również m.in. jako prezes Towarzystwa Polskich Górnolazaków. Był badaczem historii Śląska,

organizowane są obecnie różnego rodzaju imprezy kulturalne. Świadectwem uznania jego zasług dla Pilchowicz jest nadanie głównej ulicy Pilchowic nazwy jego imienia.

Z inicjatywy pana R. Wójcika wydawany jest miesięcznik „Wieści”, którego głównym celem jest upowszechnianie informacji o gminie i dbanie o jej aktualne oblicze.

Podejmowane na szczeblu gminy działania w sferze kultury zostały wielokrotnie docenione zdobywając uznanie na forum ponadlokalnym.

Prężnie działają następujące stowarzyszenia społeczno-kulturalne:

1. Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Archidiecezji Katowickiej w Wilczy
2. Stowarzyszenie Rodzin Katolickich w Żernicy
3. Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Gliwickiej Oddział Pilchowice
4. Związek Emerytów i Rencistów Koło Wilcza
5. Koło Gospodyń Wiejskich z zespołem śpiewaczym „Wiliczanki”
6. Śląskie Stowarzyszenie Integracji z siedzibą w Pilchowicach
7. Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Ludności Pochodzenia Niemieckiego
8. Chór mieszany przy parafii św. Michała Archanioła

Na terenie gminy zlokalizowane są 3 biblioteki publiczne:

1. Gminna Biblioteka Publiczna w Pilchowicach, ul. Dworcowa
 2. Gminna Biblioteka Publiczna w Wilczy, ul. Karola Miarki
 3. Gminna Biblioteka Publiczna w Nieborowicach, ul. Główna
- oraz niepubliczne Biblioteki Wiejskie zlokalizowane w Pilchowicach, Żernicy, Wilczy, Stanicy i w Nieborowicach.

Popularnością cieszy się Związek Hodowców Gołębi Poczтовых, mający swe oddziały w Pilchowicach, w Wilczy i w Żernicy.

Na terenie gminy organizowane są różnorodne imprezy cykliczne. Największym powodzeniem cieszą się: dożynki we wszystkich sołectwach, sztafetowe biegi przełajowe, koncert zespołów placówek oświatowych, festyny sołeckie, Wojewódzki Turniej Domów Pomocy Społecznej

7. TURYSTYKA

Południową i południowo-zachodnią część gminy zajmuje utworzony w 1993 r. Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”, a niemal cały obszar gminy - z wyjątkiem Żernicy - leży w jego otulinie. Ochronie podlegają zarówno walory przyrodnicze tych terenów (głównie lasów rudzkich), jak i wartości kulturowe – efekt kilkusetletniego gospodarowania człowieka. Wielbiciele przyrody znajdą w parku kilkadziesiąt chronionych

udowadniał polskość Śląska w oparciu o analizę nazw miejscowości.

gatunków roślin (np. wawrzynek wilczelyko, rosiczka, lilia złotogłów) oraz zwierząt (np. bory, borsuki, myszołowy, bociany czarne). Ponadto na terenie gminy rosną okazałe drzewa, z których cztery są wpisane do wojewódzkiego rejestru pomników przyrody.

Fot. 3 Lipa drobnolistna – pomnik przyrody w Stanicy

Przez tereny gminy wiodą szlaki turystyczne. Panują tu dobre warunki do aktywnego wypoczynku. Wyróżnić należy szlak oparty o trasę przemarszu husarii polskiej, wojsk Jana III Sobieskiego w drodze pod Wiedeń. Na trasie tej leżą miejscowości: Żernica, Nieborowice, Pilchowice, i Stanica.

Nazwy szlaków przebiegających przez gminę:

- a. Szlak Husarii Polskiej
- b. Szlak Stulecia Turystyki
- c. Szlak Okrężny Wokół Gliwic
- d. Szlak im. Kpt. Kotucza

Przebieg ważniejszych szlaków powiatu gliwickiego przedstawiono w załączniku 2.

Istniejące na terenie gminy trasy rowerowe zostaną połączone z nowymi w ramach subregionalnego programu „Rowerem po Górnym Śląsku”.

Ich długość na terenie gminy Pilchowice wynosi 26,2 km. Przebieg trasy wraz z sąsiadującymi gminami przedstawiono poniżej.

Rys. 3 Przebieg tras rowerowych wraz z sąsiadującymi gminami

W Stanicy działa pierwsze w gminie gospodarstwo agroturystyczne dysponujące stawem rybnym i hodowlą koni.

Do grupy czynników podnoszących atrakcyjność turystyczną gminy należą cenne zabytki. Zwiedzający mogą zobaczyć średniowieczne grodzisko, XVIII i XIX wieczne drewniane chałupy, stodoły, spichlerze i gospody, a także pałacyk z XIX wieku oraz poniemieckie bunkry.

Centra wsi Pilchowice i Żernica objęte zostały strefami ochrony konserwatorskiej.

Obiekty pałacowo-dworskie:

- a. XVIII i XIX – wieczne dwory w Pilchowicach, Kuźni Nieborowskiej, Nieborowicach
- b. XIX – wieczny zespół pałacowo-parkowy w Wilczy

Zabytki sztuki sakralnej:

1. Kościół pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela, z XVIII w., murowany w Pilchowicach
2. Kościół pod wezwaniem św. Marcina, z początku XIX w., murowany w Stanicy
3. Kościół pod wezwaniem św. Mikołaja, z I-szej połowy XVIII w., drewniany w Wilczy
4. Kościół pod wezwaniem św. Michała, z XVII w., drewniany w Żernicy
5. Kaplica przydrożna, z XVIII w., murowana w Stanicy

Fot. 4 Kościół św. Mikołaja w Wilczy

W 1993 roku do rejestru zabytków wpisano kolej wąskotorową przecinającą Nieborowice, Pilchowice i Stanicę. Linia ta łączyła niegdyś dzielnicę Gliwice - Trynek z Rudami Wielkimi i służyła zarówno do przewozów pasażerskich jak i towarowych. Przewożono nią głównie węgiel i żwir. Ruch pociągów osobowych zawieszono w 1991 roku, a towarowych w 1992 r. Obecnie planuje się jej ponowne uruchomienie dla celów turystycznych i rekreacyjnych. Działaniom tym patronuje Towarzystwo Miłośników Górnosląskiej Kolei Wąskotorowej.

Walory przyrodnicze i zlokalizowane tu zabytki sprawiają, że teren gminy można uznać za atrakcyjne miejsce wypoczynku, a bliskie sąsiedztwo aglomeracji miejskich czyni z nich doskonałą bazę wypoczynkową i rekreacyjną dla mieszkańców okolicznych miast.

Możliwości turystyczne gminy Pilchowice, pomimo jej licznych walorów, uzależnione są od warunków jakimi gmina dysponuje. Ograniczone są możliwości rozwoju turystyki masowej i zmotoryzowanej, co wskazuje jednocześnie na konieczność rozwijania turystyki kwalifikowanej - pieszej, rowerowej czy agroturystyki.

8. SPORT I REKREACJA

Pilchowice od kilku lat plasują się w pierwszej trójce wojewódzkiego i w okolicach VII miejsca krajowego rankingu gmin we współzawodnictwie sportowym miast i gmin. Zainteresowania piłką nożną pokrywają się z najbardziej popularną w powiecie uprawianą amatorsko dyscypliną sportową. Dowodem tego są zdobyte nagrody i wyróżnienia:

- Puchar Urzędu Wojewódzkiego dal Gminy Pilchowice za zajęcie II miejsca w Sportowym Turnieju Miast i gmin 97' województwa śląskiego
- Puchar Urzędu Wojewódzkiego dal Gminy Pilchowice za zajęcie III miejsca w Sportowym Turnieju Miast i gmin 98' województwa śląskiego

- Za zajęcie II miejsca we współzawodnictwie szkół gminnych o puchar kuratora oświaty woj. katowickiego w roku 1995/1996
- Za zajęcie III miejsca we współzawodnictwie szkół gminnych o puchar kuratora oświaty woj. katowickiego w roku 1997/1998

Gmina może się również poszczycić osiągnięciami w sportach pożarniczych w kategorii dziewcząt, chłopców i panów na szczeblu wojewódzkim.

Na terenie gminy działają następujące zespoły sportowe:

1. Ludowy Klub Sportowy „WILKI”

Wilcza, ul. Grzonki 13 a, tel. 239-74-19

Zajmuje się organizowaniem zawodów, imprez sportowych i rekreacyjnych, prowadzi działalność szkoleniową. Działa od 1949 roku.

2 Ludowy Klub Sportowy „Orzeł”

Stanica, ul. Gliwicka 8, tel. 235-62-82

Zajmuje się organizowaniem zawodów, imprez sportowych i rekreacyjnych

3. Ludowy Klub Sportowy „Naprzód Żernica”

Żernica, ul. Nieborowska 1

Celem działań klubu jest organizowanie zajęć sportowych - głównie piłki nożnej oraz uprawianie sportu w innych dyscyplinach na zasadzie oddzielnie zorganizowanych sekcji sportowych.

4. W Pilchowicach działa LKS „Victoria” Pilchowice prowadzący drużyny piłki nożnej. Poza seniorami grającymi w klasie B, funkcjonuje też drużyna „oldbojów”, juniorów i trampkarzy

5. Żeńska Drużyna Pożarnicza OSP Wilcza

Założona w 1993 roku, w 1996 roku reprezentowała rejon gliwicki w zawodach wojewódzkich. Gra w III i IV lidze.

Ponadto mieszkańcy Żernicy grają w IV i V lidze tenisa stołowego, a drużyna piłki siatkowej gra w lidze amatorskiej.

Na terenie gminy brakuje obiektów sportowych w stosunku do zapotrzebowania. Dlatego wykorzystywane są obiekty sąsiednich, większych gmin. W sezonie letnim dużym powodzeniem wśród mieszkańców i turystów cieszą się wspomniane ścieżki rowerowe i szlaki turystyczne.

Tab. 34 Obiekty i miejsca rekreacji w gminie.

Obiekty i miejsca rekreacji w gminie	Ilość
1. przyszkolne sale gimnastyczne	4
2. boiska sportowe	8

Sportowe imprezy cykliczne odbywające się na terenie gminy:

- Sztafetowe biegi przełajowe im. K. Damrota
- Wojewódzkie Turnieje Domów Pomocy Społecznej
- Powiatowy Turniej w Tenisie Stołowym
- Powiatowy Turniej w Piłce Nożnej Trampkarzy
- Wojewódzki Turniej Gier i Zabaw, kl II-V
- Olimpiada Sportowa Przedszkolaków
- Olimpiada Sportowa w Pływaniu
- Mistrzostwa powiatu w piłce ręcznej chłopców i dziewcząt

Turnieje lub pojedyncze konkurencje sportowe są stałym elementem wszelkich pikników i festynów.

Słabą stroną gminy jest **baza noclegowa** – usługi tego typu oferuje tylko wspomniane gospodarstwo agroturystyczne w Stanicy.

Stosunkowo dobrze zorganizowana jest **baza gastronomiczna**. Istnieje 14 lokali gastronomicznych – w tym restauracje, kawiarnie, bary i pizzerie.

Atrakcyjność turystyczna gminy i wiążące się z tym plany rozwojowe stwarzają konieczność rozbudowy i modernizacji istniejącej bazy turystyczno-rekreacyjnej.

II. Strategia Rozwoju GMINY Pilchowice NA LATA 2001-2010

1. ZAŁOŻENIA OGÓLNE

Rozwój gminy Pilchowice w ciągu najbliższych lat skoncentrowany będzie wokół trzech zasadniczych obszarów:

1. Infrastruktury technicznej
2. Rolnictwa i jego otoczenia
3. Turystyki i rekreacji

Wymienione wyżej obszary określają priorytetowe kierunki działania w gminie. Ich realizacja, jak również realizacja innych celów strategicznych wpłynie na rozwiązanie najważniejszych problemów gminy, w tym:

- braków w dziedzinie infrastruktury technicznej,
- braków w bazie rekreacyjno-turystycznej,
- ochrony środowiska i edukacji ekologicznej,
- tworzenia warunków rozwoju ekologicznego rolnictwa,
- podnoszenia poziomu edukacji i wychowania młodzieży,
- bezrobocia,
- budowania poczucia wspólnoty lokalnej.

Strategia opracowana została na podstawie analizy diagnostycznej gminy. Diagnoza pozwoliła określić i zweryfikować problemy gminy oraz dała podstawę do sformułowania stosownych rozwiązań w oparciu o mocne strony gminy i jej szanse rozwojowe.

Strategia zawiera zhierarchizowane pod względem czasu i ważności decyzje rozwojowe, które pozwolą na dostosowanie się gminy do dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości.

W misji gminy zaznaczają się obszary strategiczne, w których powinna być realizowana strategia. W każdym z tych obszarów wyznaczono cele szczegółowe, których realizacja jest możliwa przez wykonanie szeregu zadań realizacyjnych.

Dzięki takiej metodologii Strategia Rozwoju Gminy Pilchowice staje się świadomym i ukierunkowanym procesem podejmowania decyzji.

Rys. Struktura strategii.

2. WNIOSKI Z BADAŃ BEZPOŚREDNICH

A. MIESZKAŃCY

Przeprowadzone wśród przedstawicieli społeczności lokalnej badania ankietowe dały możliwość poznania gminy przez pryzmat opinii jej mieszkańców i pozwoliły tym samym zidentyfikować najbardziej odczuwalne problemy.

W grudniu 2000 roku 300 losowo wybranym mieszkańcom gminy Pilchowice doręczono formularz ankiety. 166 osób przekazało lub złożyło w specjalnej skrzynce wypełnioną ankietę. Poniżej zamieszczono uproszczoną analizę kwestionariusza.

Najważniejsze zadania jakimi powinny zająć się władze gminy Pilchowice według mieszkańców to:

(można było wskazać więcej niż 1 odpowiedź, maksymalnie 5)

I grupa działań:

- zwiększenie wpływu ludzi na decyzję władz gminy 44% ankietowanych
- utrzymanie porządku w gminie 43% ankietowanych
- dążenie do rozwoju gospodarczego w gminie 37% ankietowanych
- walka z bezrobociem
- walka z przestępczością i nieuczciwością 40% ankietowanych
9% ankietowanych

II grupa działań niższej rangi:

- podniesienie poziomu edukacji 22% ankietowanych
- wykorzystanie walorów 26% ankietowanych
krajobrazowych dla rozwoju gminy
- wspieranie przedsiębiorczości 25% ankietowanych

III grupa działań:

- podniesienie jakości warunków mieszkaniowych i osadnictwa 15% ankietowanych
- wspieranie i pomoc w rozwiązywaniu problemów rolnictwa 16% ankietowanych

Trzy najważniejsze problemy, które najbardziej dokuczają mieszkańcom to: (można było wskazać więcej niż 1 odpowiedź, maksymalnie 3)

1. brak kanalizacji
2. konieczność budowy lub modernizacji chodników (89 % ankietowanych) 75 % ankietowanych
3. organizacja miejsc spędzania wolnego czasu dla młodzieży (50 % ankietowanych)

Inne problemy gminy - według najczęstszych wskazań:

4. komunikacja (między sołectwami)
5. estetyka i porządek w gminie
6. segregacja śmieci
7. brak ekologicznego ogrzewania
8. bezrobocie

9. bezpieczeństwo publiczne (posterunki i patrole policyjne)
10. konieczność współdziałania władz gminy z mieszkańcami
11. bezpieczny dojazd dzieci do szkoły

Brak odpowiedniego systemu kanalizacji to najmocniej odczuwany problem mieszkańców. Negatywnie odnoszono się do wylewania nieczystości do rowów i strumyków. Potępiano takie działania sąsiadów, a brak odczuwalnych efektów oczyszczalni ścieków dostrzegany jest niemal przez każde gospodarstwo domowe.

Potrzebę organizacji miejsc do spędzania wolnego czasu dla młodzieży podkreślali zarówno dojrzały jak i młodzi mieszkańcy gminy.

Potrzebę budowy chodnika na ulicy Gliwickiej i Dolnej Wsi wskazywano najczęściej.

Na pytanie które problemy próbowano rozwiązać wskazywano:

- częściowo remont chodników
- częściowo remonty dróg
- przejścia dla pieszych
- ścieżki rowerowe
- częściowa gazyfikacja
- częściowa kanalizacja
- estetyka wyglądu gminy
- oświetlenie ulic
- budowa oczyszczalni
- likwidacja dzikich wysypisk śmieci
- posterunek policji w Żernicy
- poprawa utrzymania porządku
- telefonizacja
- podniesienie problemu edukacji
- remont i budowa szkół (gimnazjum)

23% ankietowanych na pytanie odpowiedziało: „nie wiem”, „żadne”, „nie mam zdania”, „brak mi informacji”, itp.

30% ankietowanych **przyczyny wskazanych wyżej problemów** widziało po stronie władz gminnych, ale tyle samo (32%) tłumaczy ten stan rzeczy koniecznością ograniczania wydatków gminnych. 14% ankietowanych twierdzi, że nie rozwiązane problemy wynikają z braku inicjatywy, a 23 % badanych przyczyny nierozwiązanych problemów widzi po stronie mieszkańców.

Na pytanie czy brali Państwo kiedykolwiek udział w rozwiązywaniu problemów gminy 36% ankietowanych odpowiedziało „tak”, a 64% „nie”.

Jednak 73% ankietowanych **zamierza w przyszłości brać udział w rozwiązywaniu problemów gminy**, a 27 % nie.

Zdaniem mieszkańców stosunek władz gminy wobec inicjatyw obywatelskich jest:

obojętny 43%

pozytywny 26%

nie mam zdania 28%

negatywny 1,5%

O tym, że ludzie są **bierni w rozwiązywaniu problemów gminy** decyduje według mieszkańców: brak czasu (27%), brak zainteresowania problemami gminy (23%) oraz sąd, że tylko władze gminy powinny się nimi zajmować (23%). Brak zainteresowania rozwiązywaniem problemów lokalnych wynika również z braku wiary w powodzenie, z braku motywacji, z tego, iż władze nie interesują się tym co mówią mieszkańcy, z braku funduszy, z niewiedzy mieszkańców czy z braku skuteczności urzędników.

Tylko 10% ankietowanych twierdzi, iż można mówić o poczuciu wspólnoty gminnej w Pilchowicach, 70% jest odmiennego zdania, a 20 % nie wyraziło swojej opinii.

14% badanych stwierdziło, iż **ochrona środowiska** w gminie jest wystarczająca. 78% ankietowanych jest zdania, iż ochrona środowiska w gminie jest niedostateczna, wskazując najczęściej na problemy związane z odprowadzaniem nieczystości, segregacją i utylizacją śmieci, brakiem ekologicznego ogrzewaniem CO (piece węglowe), spalaniem niebezpiecznych odpadów takich jak tworzywa sztuczne. Wskazywano również na niską świadomością ekologiczną części mieszkańców. 8% nie ma zadania na ten temat.

Mieszkańcy gminy preferują aktywny wypoczynek (ponad 60%). **Najczęstszą formą spędzania wolnego czasu jest jazda na rowerach**, spacer, wycieczki, zajmowanie się ogrodem, uprawianie sportu, spotkania z bliskimi w domu, spotkania ze znajomymi poza domem. Oglądanie TV czy czytanie książek wymieniano sporadycznie.

Jednak 53% ankietowanych twierdzi, iż warunki rekreacji i uprawiania sportu są nieodpowiednie, a tylko 16% określa je jako odpowiednie.

Propozycje mieszkańców w zakresie **uatrakcyjnienia spędzania wolnego czasu**: „wybrać osoby odpowiedzialne za organizację imprez kulturalno-sportowych, wydłużyć czas trwania imprez rozrywkowych, organizować zabawy oraz spotkania i imprezy edukacyjne dla dzieci, organizować dobre festyny, biesiady i zabawy taneczne, wyznaczać plac zabaw dla dzieci, rozbudować ścieżki rowerowe, ścieżki zdrowia, zorganizować siłownię, aerobik, organizować wycieczki, pikniki, wykorzystać zbiornik po byłej

piaskowni, organizować turnieje między sołectwami, organizować imprezy sportowe, rajdy rowerowe, rozwijać kółka zainteresowań, udostępnić popołudniu salę gimnastyczną i świetlicę, udostępniać pracownię informatyczną poza lekcjami, stworzyć dom kultury”.

Ogólny wizerunek gminy Pilchowice został oceniony średnio (70% wskazań). Dobrze oceniło go 23% badanych, bardzo dobrze 1%, a źle 3%.

60% badanych spotkało się z formami promocji gminy Pilchowice. Najczęściej dostrzegane przez mieszkańców formy promocji gminy to: folder, gazetka „Wieści”, kalendarze, dożynki, festyny, zawody, pocztówki.

Według 76% badanych gmina Pilchowice jest atrakcyjnym miejscem dla osadnictwa. Tylko 2% stwierdziło, że nie, a 22% nie ma zdania na ten temat.

Według mieszkańców idealna gmina to gmina bez „zanieczyszczeń, dymiących kominów, dziur na drogach, błędów gospodarczych, dbania o indywidualne interesy, bez problemów finansowych, bez przemocy wśród młodzieży, przestępczości, alkoholizmu, kradzieży, chuligaństwa, bezrobocia, skarg i narzekań, konfliktów, bez obojętności, lekceważenia mieszkańców”

Inne uwagi mieszkańców, które powinny być uwzględnione w planowaniu rozwoju gminy to: co dwumiesięczne kontakty z radnymi, spotkania z młodymi mieszkańcami gminy, zwiększenie wpływu ludzi na decyzje, zadbanie o jakość kontaktów urzędników z referentami, dbanie o rozwój uzdolnionej młodzieży, przejawianie większej inicjatywy, organizowanie miejsc spotkań młodzieży, poprawianie bezpieczeństwa na drogach (szczególnie dzieci) i sygnalizacji na wskazanych skrzyżowaniach, pozyskiwanie kapitału, dbanie o rozwój firm lokalnych, pomoc w poszukiwaniu pracy, kontrola samowoli budowlanej, kontrola odprowadzania podatków, prowadzenie racjonalnej gospodarki gruntami (np. nie sprzedawanie dobrych gruntów ornych na działki budowlane), współpraca z innymi gminami w celu opracowania programu mikroturystyki dla osób, których nie stać na wczasy, opieka nad biednymi, dbanie o przystanki, poprawa estetyki gminy, wykonanie folderu ze szlakami turystycznymi i ścieżkami rowerowymi obejmującymi również sąsiednie gminy.

W badaniach wzięły udział różne grupy wiekowe - najwięcej osób w grupie od 31 - 40 lat. Zwrotność ankiet według grup wiekowych wyglądała następująco:

do 20 lat	- 25 ankiet
31 - 30 lat	- 27 ankiet
31 - 40 lat	- 43 ankiet
41 - 50 lat	- 33 ankiet

pow. 51 lat

- 38 ankiet

Znaczna większość przebadanych mieszkańców (ok. 90%) zamieszkuje w gminie całe (lub prawie całe) swoje życie. Warto jest zaznaczyć, iż osoby mieszkające od niedawna (do 5-ciu lat) oceniają gminę jako atrakcyjne miejsce dla osadnictwa.

W załączniku 3 przedstawione zostały ankiety dostarczone mieszkańcom.

B. PRZEDSIĘBIORCY

W grudniu 2000 roku 200 pracodawcom gminy Pilchowice doręczono formularz ankiety. 120 przedsiębiorstw przekazało wypełnioną ankietę. Poniżej zamieszczono uproszczoną analizę kwestionariusza.

Na pytanie czy skorzystali Państwo z jakichkolwiek **metod wspierania przedsiębiorczości przez gminę 41% badanych odpowiedziało, że tak**, podając najczęściej takie przykłady jak: promowanie zamierzeń firmy w Starostwie, uzyskanie ulgi przy wpłaceniu pierwszej raty podatku, umorzenie podatku z tytułu wybudowania stacji transformatorowej.

Najbardziej oczekiwane przez przedsiębiorców metody wspierania przedsiębiorczości przez gminę Pilchowice to:

(Można było zakreślić 5 odpowiedzi - wymienione je według częstotliwości wskazań)

1. zachęty w postaci ulg i zwolnień
2. przygotowanie warunków dla działalności gospodarczej
3. aktywne uczestnictwo w rozwiązywaniu problemów pracodawców
4. gospodarcze usługi doradcze

Oczekuje się również:

5. przyciągania inwestorów z zewnątrz
6. promocji gminy na zewnątrz
7. poszerzenia zakresu inwestycji z udziałem pracodawców
8. walki z nieuczciwą konkurencją
9. właściwym gospodarowaniem mieniem gminy
10. odpowiedniej polityki na rynku pracy
11. programów i instytucji pomocy

Pracodawcy wymieniając dwie podstawowe bariery rozwoju ich firm wskazywali:

brak dużych zleceń, zagrożenie konkurencją zagraniczną, przeszkody mające swe źródło w sąsiedniej społeczności, ekspansję zagranicznych sieci handlowych w sąsiednich miastach, brak kapitału, wysokie koszty działalności, konieczność podjęcia kosztownych inwestycji, obciążenia podatkowe,

załamanie gospodarki kraju, niedostateczne zainteresowanie i pomoc Urzędu Gminy w rozwiązywaniu problemów przedsiębiorstw, bezrobocie.

Odpowiadając na pytanie **co najlepiej i trwale pomoże rozwijać miejscowy sektor prywatny** odpowiadano najczęściej:

zwarcie działań UG i firm, wspieranie małych i średnich firm, zdrowa konkurencja, ulgi podatkowe w zamian za tworzenie nowych miejsc pracy, ulgi podatkowe dla rozpoczynających działalność, ulgi inwestycyjne, zrozumienie, że lokalny sektor będzie jedynym źródłem finansowania wydatków budżetowych prowadzenie inwestycji w oparciu o firmy gminne, aktywność na rynku inwestycyjnym, zmiana postaw przedstawicieli samorządowych.

Według przedsiębiorców niezbędnymi inwestycjami, które powinny być wykonane w najbliższym czasie w gminie są:

kanalizacja (szczególnie w Wilczy), poprawa jakości wody oświetlenie ulic, jakość dróg i ich utwardzenie, chodniki, gazyfikacja, rozbudowa telefonii, tworzenie nowych miejsc pracy, estetyka centrum Pilchowic.

W najbliższym roku władze gminy powinny:

poprawić bezpieczeństwo (np. posterunek policji w Pilchowicach, nocne patrole), bezpieczeństwo na drogach, bezpieczeństwo mieszkańców, usunąć szkody po przeprowadzeniu wodociągu, poprawić kanalizację, zmniejszyć bezrobocie u młodocianych, racjonalnie gospodarować finansami gminy, powołać parki przedsiębiorczości (tereny do budowy i rozbudowy).

64 % firm ocenia **ogólny wizerunek gminy** dobrze, a 36 % średnio.

50 % badanych średnio ocenia **komunikowanie się władz gminy z przedsiębiorcami**, 16% dobrze, a 33% źle.

Najczęściej spotykane **formy promocji gminy** to: folder, kalendarz, informatory (wskazało je 60% firm). Pozostałe 40% nie spotkało się z żadnymi formami promocji.

Dobrze **pracę Urzędu Gminy Pilchowice** ocenia 60% badanych, średnio 30%, źle 5%.

Najczęstszą odpowiedzią mającą ocenić **klimat wokół zamówień publicznych w gminie** była odpowiedź: „nie mam zdania” (71%), 7% ocenia go pozytywnie i 7% negatywnie.

Najczęściej planowane (w okresie najbliższych 2 lat) przez przedsiębiorców inwestycje dotyczą rozbudowy sieci handlowej, rozbudowy powierzchni handlowej, remontów siedzib firm, ukończenia inwestycji rozpoczętych w poprzednich latach, zwiększenia potencjału wytwórczego, przygotowania się do

wejścia do UE. 40% firm nie planuje w tym okresie żadnych inwestycji – 60% wśród nich tłumaczy to brakiem środków finansowych.

Od władz gminy oczekuje się zwolnień i ulg inwestycyjnych (np. z tytułu tworzenia miejsc pracy, ulgi od podatku od nieruchomości), pomocy w realizacji zamierzeń, sprzedaży terenów i zezwoleń nad budowę obiektów.

Planowane inwestycje stworzą nowe miejsca pracy w takich zawodach jak: handlowiec (10), sprzedawca (5), pracownik biurowy (5), magazynier (3), pracownik administracyjny (2), budowlaniec (3), mechanik samochodowy (3), pracownik obsługi urządzeń zgrzewczych (1), elektryk-elektronik (3), kierowca (3). U 68% badanych nowe inwestycje nie spowodują powstania nowych miejsc pracy. Obecnie w żadnej firmie nie ma wolnych miejsc pracy.

Tylko 4% pracodawców miało problemy ze zdobyciem pracowników, co wynikało z braku odpowiednich kwalifikacji.

98% badanych w najbliższym roku nie planuje zwolnień pracowników. Jeden z przedsiębiorców podkreślił, że taka sytuacja może mieć miejsce, gdy nie uzyska zgody na rozbudowę produkcji i będzie musiał zmienić lokalizację inwestycji (zwolnionych będzie wtedy 30 pracowników).

Według 40% badanych poziom przygotowania zawodowego pracowników, pochodzących z Pilchowic jest niezadowolający. Brakuje osób przygotowanych do obsługi komputerów, nie ma odpowiedniej kadry handlowej, a pracownicy w większości nie pracują w swoich zawodach - wiąże się to z koniecznością ich przeszkalania i ograniczania ich odpowiedzialności w pracy.

40 % przebadanych pracodawców nie widzi potrzeby szkolenia swoich obecnych pracowników. Pozostałe 60% wymienia następujące zawody, do których szkolenia byłyby przydatne: handlowiec, magazynier, spawacz, wózkowy, dźwigowy, księgowy, projektant, menadżer przedsiębiorstwa, stanowiska związane z obsługą komputera.

80% ankietowanych nie jest zainteresowanych zatrudnianiem osób bezrobotnych skierowanych przez Urząd Pracy. Pozostała część pod warunkiem posiadania przez nich odpowiednich kwalifikacji lub przyznania im z tego tytułu ulg podatkowych.

70% badanych jest zainteresowanych zatrudnianiem absolwentów - głównie w zawodach sprzedawca, elektryk, elektronik, przedstawiciel handlowy.

Żadna z przebadanych firm nie korzystała z usług konsultingowych. 10% twierdzi, że nie są one im potrzebne, a pozostałe byłyby zainteresowane

usługami konsultacyjnymi w zakresie negocjacji, zarządzania, sprzedaży oraz przygotowania do przetargów.

60% ankietowanych widzi potrzebę współpracy z władzami gminy w celu rozwoju swoich firm, a co się z tym wiąże w celu rozwoju gospodarczego całej gminy.

Wśród przebadanych przedsiębiorstw przeważają małe firmy handlowo-usługowe, zatrudniające od 2-10 pracowników. Swoją działalność prowadzą na rynku lokalnym i regionalnym. Kilka wśród przebadanych firm, m.in. „VIBRO-ECO-TECH” I „BUD-METALLCO” zatrudniają każda po 60 pracowników, obsługując również rynek krajowy. Oprócz działalności usługowej i handlowej firmy te zajmują się również produkcją.

W załączniku 4 przedstawione zostały ankiety dostarczone przedsiębiorcom.

3. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT zawiera określenie 4 grup czynników:

- a. „mocnych stron” - uwarunkowań, które stanowią silne strony gminy - należyce wykorzystane sprzyjać będą jej rozwojowi;
- b. „słabych stron” - uwarunkowań, które stanowią słabe strony gminy - utrudniające jej rozwój;
- c. „szans” – sprzyjające rozwojowi uwarunkowania zewnętrzne, które nie są bezpośrednio zależne od gminy;
- d. „zagrożeń” - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od gminy, ale które mogą stanowić zagrożenie dla jej rozwoju.

Analizy SWOT dokonano na podstawie:

- raportu o stanie gminy
- analizy otoczenia gminy
- badań ankietowych społeczności lokalnej
- badań ankietowych przedsiębiorstw
- wywiadów z reprezentantami władz gminy

Analiza dotyczy obecnej sytuacji gminy, daje podstawy koncepcji jej gospodarczego rozwoju określając możliwości wzrostu gospodarczego poprzez:

- a. określenie cech otoczenia gminy
- b. zinventaryzowanie istniejących zasobów gminy.

Do analizy zastosowano rozbudowane przedziały skale punktowe zawierające przedziały ocen silnych (od 9 do 4), średnich (od 3 do -3) oraz słabych (od -4 do -9). Wyniki punktowej oceny czynników przedstawiono w poniższych tabelach.

Tab. 34 Tabela analizy SWOT gminy Pilchowice.

Położenie, środowisko naturalne.

A. POŁOŻENIE, ŚRODOWISKO NATURALNE			
MOCNE STRONY	Ocena	SŁABE STRONY	Ocena
1. Walory krajobrazowo – widokowe	6	1. Brak odpowiedniego systemu kanalizacji	-6
2. Atrakcyjne położenie geograficzne	4	2. Brak ekologicznych systemów ogrzewania	-4
3. Wysoka lesistość gminy	8	3. Brak selektywnej zbiórki odpadów	-6
4. Brak zakładów uciążliwych dla środowiska	7	4. Dzikie wysypiska śmieci	-6
5. Dogodne położenie komunikacyjne	8	5. Niska świadomość ekologiczna społeczności	-1
6. Zbiornik wodny w Leboszowicach	7		
Średnia	6,6	Średnia	-4,6
SZANSE	Ocena	ZAGROŻENIA	Ocena
1. Sprzyjające rozwojowi atrakcyjnie położone gminy w pobliżu aglomeracji miejskich	8	1. Rozwój drogowej sieci komunikacyjnej niosącej za sobą zanieczyszczenia powietrza	-2
2. Uznanie wagi Zrównoważonego Rozwoju Lokalnego na poziomie krajowym i wojewódzkim	6	2. Bariera wysokich kosztów ekologicznego ogrzewania	-4
		3. Szkody górnicze (Wilcza)	-3
Średnia	7	Średnia	-3

Tab. 35 Tabela analizy SWOT gminy Pilchowice.

Potencjał ludzki.

B. POTENCJAŁ LUDZKI/ WARUNKI SOCJALNO-BYTOWE			
MOCNE STRONY	Ocena	SŁABE STRONY	Ocena
1. Zasoby ludności w wieku produkcyjnym	4	1. Ujemny przyrost naturalny	-4 -3
2. Atrakcyjne miejsce osadnictwa	5 3	2. Poziom wykształcenia mieszkańców	-4 -6
3. Zadawalające warunki mieszkaniowe	2 3	3. Niskie dochody ludności	-4
4. Dostęp do szkolnictwa	2	4. Stosunkowo wysokie bezrobocie ukryte	-4
5. Ilościowa struktura służby zdrowia	3	5. Odczuwalny brak miejsc spędzania wolnego czasu przez młodzież i dzieci	-4
6. Rozwój prywatnych placówek służby zdrowia	3	6. Aktywność społeczności w dążeniu do rozwiązywania problemów wynikająca z braku wiary w skuteczność działań	-3 -5
7. Aktywność społeczeństwa w zakresie kultury		7. Brak tanich mieszkań	-5
8. Opieka społeczna		8. Odczuwalne przez społeczność braki w systemie kanalizacji	-6 -5
		9. Niedostępność ekologicznego ogrzewania	-3
		10. Brak dobrej szkoły podadgimnazjalnej	
		11. Stan i wyposażenie placówek służby zdrowia	
		12. Słaba komunikacja lokalna	
Średnia	3,1	Średnia	-4,3
SZANSE	Ocena	ZAGROŻENIA	Ocena
1. Reforma edukacji i ubezpieczeń społecznych	5	1. Bezrobocie wynikające z ciągłej restrukturyzacji gospodarki	-4
2. Wzrost świadomości zdobywania odpowiedniego wykształcenia i kwalifikacji	3	2. Brak miejsc pracy dla nisko wykwalifikowanych osób	-4 -5 -3
3. Bliskość ośrodków akademickich	6	3. Płytki rynek pracy	
		4. Negatywne wpływy kultur obcych środków masowego przekazu na młodzież	
Średnia	4,6	Średnia	-4

Tab. 36 Tabela analizy SWOT gminy Pilchowice.

Gospodarka, rolnictwo.

C. GOSPODARKA/ROLNICTWO			
MOCNE STRONY	Ocena	SŁABE STRONY	Ocena
1. Dogodne położenie komunikacyjne	7	1. Dochody gminy	-3
2. Znaczące obszary ziemi pod inwestycje	8	2. Planowane inwestycje przedsiębiorców lokalnych	-2
3. Możliwości uzbrojenia terenu	3	3. Niedostatecznie wykorzystywane metody wspierania przedsiębiorczości	3
4. Dostępne tereny dla budownictwa mieszkaniowego i usługowego	8	4. Trudności z nabywaniem gruntów na cele działalności pozarolniczej (zw. z rozdrobnieniem gospodarstw)	-5
5. Wzrost sektora prywatnego	3	5. Niska średnia wielkość gospodarstw rolnych	-7
6. Czyste ekologicznie grunty	4	6. Brak społecznej akceptacji dla procesów komasacji i scalania gruntów	-5
7. Duży potencjał rolniczy	3	7. Rynek zbytu dla produktów rolnych	-7
		8. Brak bazy przetwórczej	-6
		9. Niskie nakłady inwestycyjne w rolnictwie	-5
Średnia	5,1	Średnia	-4,7
SZANSE	Ocena	ZAGROŻENIA	Ocena
1. Rozwój gospodarczy i społeczny aglomeracji śląskiej	5	1. Niekonsekwentna polityka państwa w zakresie małej i średniej przedsiębiorczości	-4
2. Bliskość Specjalnej Strefy Ekonomicznej	5	2. Wysoka koncentracja podmiotów i uprzywilejowanie gospodarcze dużych miast	-5
3. Zmiana ustawodawstwa i jego stabilizacja	3	3. Restrukturyzacja przedsiębiorstw w sferze miejskiej przemysłu ciężkiego i jej wpływ na funkcjonowanie obsługujących je firm	-4
4. Dostęp do kredytów	2	4. Niedostateczne środki krajowe, regionalne i gminne w stosunku do zadań	-6
5. Tendencje do lokowania inwestycji na obrzeżach dużych aglomeracji	7	5. Nieekologiczny wizerunek Śląska	-2
6. Zainteresowanie budownictwem jednorodzinnym na atrakcyjnie położonych i czystych terenach	6	6. Powstawanie hipermarketów	-1
7. Wzrastające wymagania w zakresie ochrony środowiska (normy europejskie)	4	7. Napływ produktów z zagranicy	-1
8. Przedakcesyjne i strukturalne fundusze pomocowe Unii Europejskiej	4		
9. Promowanie ekologicznych produktów rolnych	4		
Średnia	4,4	Średnia	-3,2

Tab. 37 Tabela analizy SWOT gminy Pilchowice.
Warunki rozwoju gospodarczego.

D. WARUNKI ROZWOJU GOSPODARCZEGO/ INFRASTRUKTURA TECHNICZNA			
MOCNE STRONY	Ocena	SŁABE STRONY	Ocena
1. Położenie w pobliżu aglomeracji miejskich	3	1. Niedostateczne kwalifikacje lokalnej siły roboczej	-6
2. Dobrze rozwinięta sieć dróg	3	2. Niezadowalająca jakość nawierzchni dróg, ilość chodników	-3
3. Sieć telekomunikacyjna, dostęp do łączy	2	3. Brak odpowiedniego systemu kanalizacji	-5
4. Filie banków	2	4. Niedokończone inwestycje gazyfikacji	-3
		5. Brak wyraźnej współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi	-4
		6. Brak wyraźnej współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi a gminą	-6
		7. Usługi dworactwa gospodarczego	
Średnia	2,5	Średnia	-4,2
SZANSE	Ocena	ZAGROŻENIA	Ocena
1. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej – autostrada	7	1. Bariery rozwoju i inwestycji wynikające z braków infrastruktury technicznej i instytucjonalnej	-6
2. Możliwości inwestowania i duża atrakcyjność regionu dla inwestorów zagranicznych	8	2. Trudności z pozyskiwaniem taniego kapitału	-7
3. Budowa osiedli mieszkaniowych	6		
4. Współpraca z krajami UE	3		
5. Rosnąca popularność ekorozwoju	6		
Średnia	6	Średnia	-6,5

Tab. 38 Tabele analizy SWOT gminy Pilchowice.
Kultura, turystyka, sport.

E. TURYSTYKA, KULTURA, SPORT			
MOCNE STRONY	Ocena	SŁABE STRONY	Ocena
1. Dobre warunki rozwoju turystyki: - rowerowej - w oparciu o tradycję i folklor - biznesowej - tranzytowej	6 7 8	1. Baza gastronomiczna 2. Baza noclegowa 3. Brak obiektów sportowych i rekreacyjnych	-1 -4 -7
2. Historia regionu	8	4. Brak ośrodka kultury	-5
3. Obiekty zabytkowe	7	5. Słaba informacja i promocja	-6
4. Obiekty przyrody ożywionej	4	6. Bariery dla osób niepełnosprawnych	1
5. Szlaki turystyczne	5		
6. Ścieżki rowerowe			
7. Wysoka świadomość mieszkańców gminy dotycząca potencjału turystycznego i szans związanych z rozwojem turystyki	6 6		
8. Wysoka aktywność społeczności w zakresie sportu (liczne zespoły sportowe)	4		
9. Cykliczne imprezy sportowe i kulturalne o szerszym zasięgu			
10. Warunki do stworzenia ośrodka sportów wodnych na terenie byłej piaskowni			
Średnia	6,1	Średnia	-4
SZANSE	Ocena	ZAGROŻENIA	Ocena

1. Duży potencjał ludzki sąsiednich aglomeracji o wysokim popycie na usługi rekreacyjne	7	1. Brak wysokiej jakości centrum informacji turystycznej w powiecie gliwickim	-4
2. Zaawansowane projekty i programy z dziedziny turystyki na skale regionu (np. „Rowerem po Śląsku”, „Rozwój turystyki i rekreacji w gminach i powiatach woj. śląskiego”)	8	2. Wizerunek Śląska	-5
3. Wzrost zainteresowania aktywnymi formami wypoczynku	3	3. Brak atrakcyjnej i szeroko dostępnej oferty spędzania wolnego czasu w regionie	-4
4. Moda na turystykę kwalifikowaną i weekendową	6	4. Konkurencja ze strony krajowych regionów sąsiednich	-3
5. Moda na ekoturystykę i agroturystykę	4	5. Konkurencja ze strony niedalekich regionów zagranicznych	-2
6. Rozwarstwienie oczekiwań klientów owocujące koniecznością wyspecjalizowania oferty	2	6. Konkurencja zamkniętych centrów rekreacyjnych	-4
7. Kontakty społeczności regionu z zagranicą oraz duża liczba osób mieszkających za granicą związanych emocjonalnie z województwem śląskim	5		
Średnia	5	Średnia	-3,6

Tab. 39 Syntetyczne zestawienie ocen czynników analizy SWOT

Średnia ocena:					
Obszar	mocnych stron	słabych stron	szans	zagrożeń	średnia ocena obszaru
A.	6,6	-4,6	7,0	-3,0	A = 1,5
B.	3,1	-4,3	4,6	-4,0	B = - 0,1
C.	5,1	-4,7	4,4	-3,2	C = 0,4
D.	2,5	-4,2	6,0	-6,5	D = - 0,5
E.	6,1	-4,0	5,0	-3,6	E = 0,1
	Średnia ogólna mocnych stron	Średnia ogólna słabych stron	Średnia ogólna szans	Średnia ogólna zagrożeń	OGÓLNA OCENA:
	5,85	-5,45	6,75	-5,07	+ 0,52

Analiza punktowa wykazuje ocenę szans (6,75) i zagrożeń na duże (-5,07). Oznacza to konieczność stosowania tzw. „strategii interesów spekulacyjnych” -czyli wykorzystania szans sprzężonych z atutami gminy w celu ograniczenia ryzyka tkwiącego w obecnym otoczeniu gminy. Jednocześnie mocne strony (5,85) oraz słabości (-5,45) ocenione zostały na duże wskazując, że konkurencyjność gminy powinna być oparta na wybranych atutach. Całościowa ocena analizy SWOT wynosi + 0,52 i plasuje się w przedziale ocen średnich.

4. MISJA GMINY I OBSZARY STRATEGICZNE

Misja gminy brzmi następująco:

„Chcemy **szybko i odczuwalnie** zwiększać szansę realizowania celów życiowych mieszkańców, dbać o warunki rozwoju rolnictwa i przedsiębiorczości, wykorzystując walory krajobrazowe gminy w kierunku świadczenia usług rekreacyjnych i turystycznych.
Wszelkie podejmowane przez nas działania opieramy na zasadach ekorozwoju”

Hasło promujące gminę:

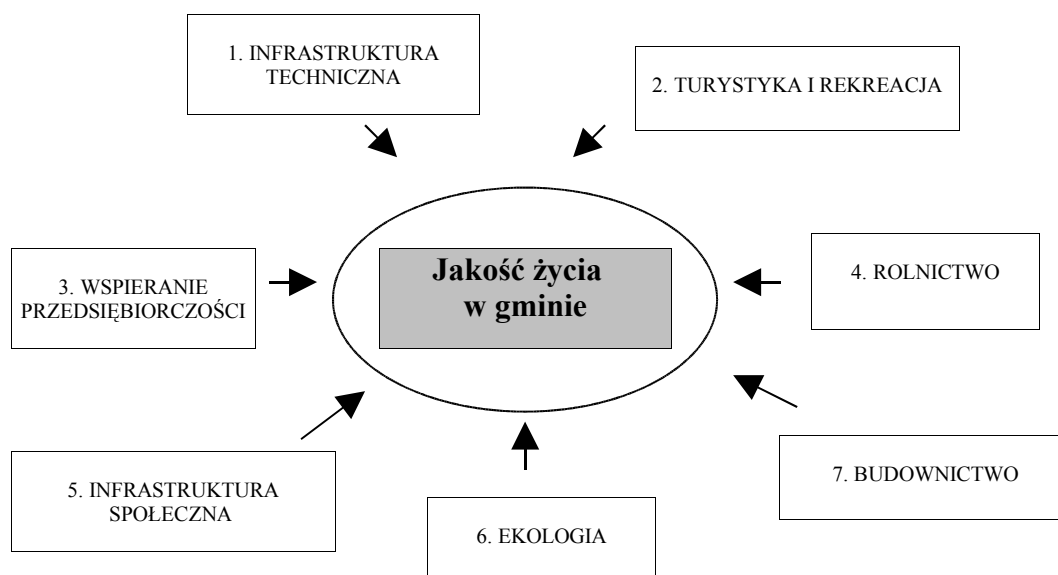
„Pilchowice – adres na zielony weekend!”

Misja gminy koncentruje się na jej istotnych problemach, dostosowuje kierunki działań do długoterminowych celów, pełniąc równocześnie funkcje motywacyjne i promocyjne. Dalsze prace planistyczne opierają się i wynikają z misji. Misja określa obszary strategiczne i przybliżony czasookres realizacji planu.

Z opracowanej misji wynika, iż jej realizacja nie będzie możliwa bez tworzenia odpowiedniej infrastruktury techniczno-instytucjonalnej. Ze względu na rozdrobnienie gospodarstw rolnych i restrukturyzację regionalnego przemysłu powinno się podejmować działania zmierzające do tworzenia alternatywnych źródeł dochodu - tak więc ogromne znaczenie ma wspieranie drobnej przedsiębiorczości. Należy wykorzystać naturalne zasoby gminy, tworząc bazę turystyczną i rekreacyjną na potrzeby zlokalizowanych w pobliżu większych aglomeracji miejskich.

Poniższy schemat obszarów strategicznych ukazuje 7 głównych dziedzin życia społeczno-gospodarczego, w których koncentruje się plan strategiczny. Wszelkie działania podejmowane w którymkolwiek z obszarów wpłyną na poprawę jakości życia i gospodarowania w gminie.

Rys. Schemat obszarów strategicznych gminy Pilchowice

5. CELE I ZADANIA STRATEGICZNE

Cele strategiczne

Stanowią listę celów, które należy osiągać, aby zrealizować cel główny - misję. Cele strategiczne zostały określone na podstawie analizy SWOT w kontekście przyjętej misji rozwoju gminy. Ukierunkowują one długoterminowe działania tak, aby w przypadku:

- a. **mocnych stron** - utrzymać je i najlepiej wykorzystać dla rozwoju gminy;
- b. **słabych stron** - wyeliminować;

- c. szans - wykorzystać dla rozwoju gminy;
- d. zagrożeń - uniknąć ich negatywnego oddziaływania na rozwój gminy.

Plan zadań

Dla realizacji celów strategicznych każdego z obszarów:

- wskazano **konkretne zadania do realizacji**
- oraz **plan realizacji** tych zadań odpowiadający na pytania „co?” i „do kiedy?” należy wykonać.

Strategia zawiera tylko najważniejsze, priorytetowe zadania, których realizacja wpłynie najczęściej na osiągnięcie kilku celów równocześnie.

Na następnych stronach zamieszczono tabele z celami strategicznymi oraz zadaniami do zrealizowania w latach 2001-2010.

OBSZAR STRATEGICZNY

1. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

CELE STRATEGICZNE OBSZARU

1. Poprawa infrastruktury technicznej sprzyjającej rozwojowi Społeczno-gospodarczemu gminy
2. Rozwój infrastruktury na terenach rolniczych
3. Stworzenie systemu informacji dla celów zarządzania gminą

ZADANIA

1. Remont i modernizacja dróg, uzupełnienie brakujących chodników
2. Zamontowanie sygnalizacji świetlnej na wybranych skrzyżowaniach
3. Przygotowanie miejsc parkingowych w gminie i przy drodze krajowej
4. Dokończenie budowy sieci kanalizacji sanitarnej na terenie sołectw
5. Pełna gazyfikacja sołectw
6. Komputeryzacja gminy, opracowanie strony internetowej
7. Wdrożenie systemu zbierania informacji o potrzebach gminy; stworzenie Centralnej Bazy Danych
8. Poprawa estetyki gminy
9. Uznanie zasad „orientacji na klienta” w relacjach z petentami UG³

³ Reguły obsługi petentów (klientów UG) przedstawiono w załączniku 7.

OBSZAR STRATEGICZNY 2. TURYSTYKA I REKREACJA

CELE STRATEGICZNE OBSZARU

1. Wykorzystanie walorów krajobrazowych dla stworzenia bazy turystyczno-rekreacyjnej
2. Oferowanie usług turystyczno-rekreacyjnych na wysokim poziomie
3. Budowa wizerunku ekologicznej gminy dla celów mikroturystyki

ZADANIA

1. Rozbudowa i renowacja istniejącego zaplecza sportowo – rekreacyjnego;
2. Budowa obiektu Centrum Sportu i Rekreacji
3. Zorganizowanie letniego ośrodka rekreacyjno-wypoczynkowego na terenie byłej piaskowni
4. Rozwój bazy noclegowo-gastronomicznej na terenie gminy
5. Zorganizowanie Centrum Informacji Turystycznej
6. Zorganizowanie Ośrodka Kultury
7. Poszerzenie układu tras rowerowych
8. Zagospodarowanie doliny rzeki Bierawki
9. Znoszenie barier architektonicznych dla niepełnosprawnych
10. Wyznaczenie terenów dla mieszkalnictwa letniskowego
11. Zorganizowanie pola biwakowego
12. Reaktywowanie dla celów turystycznych kolejki wąskotorowej jako - specjalności turystycznej
13. Czytelne oznakowanie miejsc atrakcyjnych turystycznie - postawienie tablicy z zaznaczonymi najważniejszymi informacjami dla turysty; szlaki, zabytki, ścieżki rowerowe, parkingi, baza noclegowo-gastronomiczna
14. Umieszczenie tablicy witającej gości przy wjeździe do gminy
15. Tworzenie atrakcyjnych centrów poszczególnych miejscowości
16. Zagospodarowanie zespołu zieleni wysokiej przy szpitalu w Pilchowicach
17. Organizowanie i promowanie imprez rekreacyjno - sportowych obejmujących swym zasięgiem obszar powiatu i województwa (szczególnie imprezy młodzieżowe)
18. Organizacja na terenie gminy zielonych szkół (zarówno kilkudniowych jak i jednodniowych)
19. Zorganizowanie „Dni Pilchowic” oraz wystawy fotografii turystyki lokalnej
20. Promocja gminy - prasa, radio, TV lokalna, internet, informator turystyczny
21. Opracowanie projektu współpracy z innymi gminami w organizowaniu turystyki

OBSZAR STRATEGICZNY 3. WSPIERANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

CELE STRATEGICZNE OBSZARU

1. Intensywny rozwój małych i średnich przedsiębiorstw zgodny z zasadami ekorozwoju
2. Stworzenie warunków dla powstania i rozwoju bazy przetwórczej dla rolnictwa
3. Stworzenie warunków formalno-prawnych i finansowych dla potencjalnych inwestorów zewnętrznych
4. Efektywna promocja gminy

ZADANIA

1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej gminy⁴
2. Rozwój instytucji okołobiznesowych
3. Opracowanie programu preferencji:
 - w stosunku do inwestorów zewnętrznych
 - w stosunku do przedsiębiorstw lokalnych koncentrujących się na usługach turystyczno-rekreacyjnych
 - w stosunku do przedsiębiorstw koncentrujących się na przetwórstwie rolniczym
4. Pozyskiwanie terenów dla mieszkalnictwa jednorodzinnego, rezydencjonalnego i letniskowego na terenie gminy
5. Opracowanie Przewodnika Inwestycyjnego Gminy oraz programu wydawnictw promocyjnych o jednolitym wizerunku ogólnym (film video, płyta CD, internet, folder, radio, TV regionalna)
6. Opracowanie rejestru (katalogu) produktów i usług gminnych
7. Przygotowanie terenów pod inwestycje
8. Zorganizowanie Centrum Wspierania Przedsiębiorczości (lub początkowo gospodarczych usług konsultacyjnych) przy Urzędzie Gminy
9. Pozyskanie prorozwojowych środków finansowych, w tym funduszy pomocowych UE w ramach Związku Gmin Zlewni Rzeki Bierawki
10. Udział w programie funduszu Komisji Europejskiej "Miasta i gminy bliźniacze"
11. Opracowanie konkursu na „Przedsiębiorcę Roku” z pucharem przechodnim
12. Umocnienie współpracy między lokalnymi podmiotami gospodarczymi, np. poprzez zorganizowanie Pilchowickich Dni Biznesu
13. Opracowanie programu współpracy UG z przedsiębiorcami

OBSZAR STRATEGICZNY 4. ROLNICTWO

⁴ Cele obszaru I wpłyną na realizację zadań obszaru III

CELE STRATEGICZNE OBSZARU

1. Podniesienie konkurencyjności rolnictwa poprzez poprawę jakości produktów rolnych
2. Unowocześnienie rolnictwa w kierunku zdrowej żywności
3. Wspieranie rozwoju gospodarstw wielofunkcyjnych
4. Budowa wizerunku ekologicznego rolnictwa gminnego
5. Budowa więzi z zespołami miejskimi

ZADANIA

1. Realizacja programu scalania gruntów
2. Stworzenie i organizowanie zbytu grup producenckich produktów rolnych
3. Stworzenie warunków na terenie gminy dla inwestorów z branży przetwórstwa spożywczego⁵
4. Organizowanie szkoleń dla rolników na tematy produkcji ekologicznej⁶
5. Propagowanie wśród rolników nawożenia naturalnego
6. Promowanie ekologicznych produktów rolnych przez wdrożenie systemu kontroli i atestacji wyprodukowanej żywności (tzw. Zielona etykieta)
7. Zorganizowanie konkursu na „Produkt roku”
8. Zorganizowanie minitargów, wystaw, prezentacji, pikników z produktami rolnymi gminy
9. Urządzenie gospody promującej lokalne ekologiczne produkty rolne
10. Sprzyjanie tworzeniu miejsc pracy dla byłych rolników – przetwórstwo, usługi
11. Rozwój agroturystyki
12. Stworzenie lobbingu na rzecz preferencyjnych kredytów rolniczych, kreowanie liderów odgrywających istotną rolę w rozwoju rolnictwa⁷

OBSZAR STRATEGICZNY

5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

⁵ Cele obszaru I i III wpłyną na realizację zadań obszaru IV

⁶ Źródła wiedzy i informacji nowoczesnego rolnika przedstawiono w załączniku 5

⁷ Listę jednostek wspierających rolnictwo zamieszczono w załączniku 6

CELE STRATEGICZNE OBSZARU

1. Podniesienie jakości zaspokojenia podstawowych potrzeb społeczności gminy
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży sprzyjających warunków dla rozwoju intelektualnego i zdobycia jak najlepszego wykształcenia
3. Promowanie postaw przedsiębiorczości społecznej w celu złagodzenia skutków transformacji gospodarczej
4. Budowa poczucia wspólnoty społecznej, umocnienie solidarności i więzi międzyludzkich
5. Propagowanie zdrowego stylu życia

ZADANIA

1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej gminy⁸
2. Pełne przystosowanie pomieszczeń szkoły w Pilchowicach i Żernicy dla potrzeb gimnazjum
3. Budowa sali gimnastycznej w szkole w Pilchowicach
4. Zakup nowoczesnych pomocy dydaktycznych
5. Podnoszenie kwalifikacji kadry pedagogicznej
6. Stworzenie silnego ośrodka oświatowego na poziomie gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym
7. Promowanie w szkole metod poszukiwania pracy, metod zachowania się na rynku pracy
8. Propagowanie imprez sportowo-kulturalnych wśród społeczności gminy
9. Zwiększenie ilości terenów rekreacyjnych i miejsc zabaw dla dzieci
10. Zorganizowanie miejsc spędzania wolnego czasu młodzieży (np. kino objazdowe, kawiarenka internetowa, kuligi)
11. Aktywizacja młodzieży w życiu społecznym gminy
12. Ułatwienie mieszkańcom gminy szansy realizacji własnych przedsięwzięć – działalność Centrum Wspierania Przedsiębiorczości przy Urzędzie Gminy
13. Powołanie ośrodka kształcenia zawodowego wg potrzeb rynku pracy
14. Umożliwienie wyrażania opinii i uwag mieszkańców w sprawach lokalnych (spotkania obywatelskie, telefon obywatelski, skrytka w UG)
15. Zorganizowanie mailingu skierowanego do mieszkańców prezentującego misję gminy i program realizacji celów rozwojowych
16. Zorganizowanie konkursu na slogan reklamowy gminy
17. Zwiększenie liczby posterunków i patroli policyjnych
18. Poprawa jakości usług komunikacyjnych

⁸ Po raz kolejny cele obszaru I wpłyną na realizację działań innego obszaru

OBSZAR STRATEGICZNY

6. EKOLOGIA

CELE STRATEGICZNE OBSZARU

1. Dążenie do poprawy jakości środowiska naturalnego
2. Zachowanie równowagi między rozwojem gospodarczym, społecznym a stanem środowiska naturalnego
3. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców

ZADANIA

1. Uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie wszystkich sołectw - budowa oczyszczalni ścieków z siecią kanalizacji sanitarnej
2. Realizacja programu segregacji śmieci
3. Organizowanie okresowej zbiórki odpadów niebezpiecznych
4. Likwidacja nielegalnych składowisk odpadów
5. Współpraca z innymi gminami w celu doprowadzenia do czystości rzeki Bierawki
6. Wprowadzenie ekologicznego ogrzewania we wszystkich placówkach użyteczności publicznej
7. Wprowadzenie ekologicznego ogrzewania w gospodarstwach domowych
8. Współpraca z sąsiednimi gminami w celu ochrony wód powierzchniowych i wglębnych oraz organizacji gospodarki odpadami
9. Opracowanie i wdrożenie programu „Ekologia w szkole”
10. Opracowanie programu imprez ekologicznych
11. Rozpisanie konkursu na ekologiczne gospodarstwo domowe

OBSZAR STRATEGICZNY

7. BUDOWNICTWO

CELE STRATEGICZNE OBSZARU

1. Promowanie gminy jako atrakcyjnego miejsca osadnictwa
2. Wprowadzanie nowych form budownictwa zgodnie z trendami wojewódzkimi i krajowymi
3. Stymulowanie budownictwa poprzez rozwój usług

ZADANIA

1. Budowa osiedli mieszkaniowych w Leboszowicach, Pilchowicach, następnie w Żernicy/Nieborowicach
2. Budowa zespołu domków letniskowych w Stanicy
3. Uruchomienie budownictwa mieszkaniowego - alternatywnego dla komunalnego z uwzględnieniem jego finansowania przez inwestorów zewnętrznych w ramach Towarzystw Budownictwa Społecznego
4. Budowa obiektu Centrum Sportu i Rekreacji

Wykaz planowanych przedsięwzięć w ramach powyższych obszarów strategicznych z określeniem terminu ich realizacji, przewidywanych kosztów oraz źródeł finansowania przedstawiono w załączniku 8.

Zestawienie terenów aktywizacji gospodarczej oraz terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe przedstawiono w załączniku 9.

WNIOSKI PODSUMOWUJĄCE

- ❖ Za priorytetowe działania w zakresie infrastruktury technicznej uznano inwestycje w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej.

- ❖ Sprawą istotną jest również stan dróg i chodników oraz przygotowanie miejsc parkingowych odpowiednio do tworzonej bazy turystycznej.
- ❖ Rozwój infrastruktury powinien przebiegać celowo. Inwestycje w zakresie energetyki i gazownictwa przewidziano perspektywicznie w miarę zwiększających się potrzeb. Możliwości wykorzystania sieci energetycznej i gazowej do celów rozwoju w ciągu najbliższych lat są wystarczające.
- ❖ Stworzenie Centralnej Bazy Danych wraz z pełną komputeryzacją gminy i opracowaniem strony internetowej zaplanowano jako pilne.
- ❖ Turystyka stanie się narzędziem ściągania kapitału oraz odbiorców szeroko rozumianego produktu lokalnego.
- ❖ Nowoczesna baza rekreacyjno-turystyczna jest niezbędna w świetle założonego wielofunkcyjnego rozwoju gminy - rozwoju przedsiębiorczości oraz wykorzystania naturalnych walorów gminy w celu rozwoju turystyki i agroturystyki.
- ❖ Sytuacja gospodarcza gminy wymusza koncentrowanie się na rozwijaniu jej funkcji pozarolniczych. Decydującym czynnikiem stymulującym zmiany będzie rozwój drobnej przedsiębiorczości, w szczególności drobnego przemysłu przetwórczego, który perspektywicznie stanie się rynkiem zbytu dla 20, 30 % produkcji gminy.
- ❖ Wszelkie działania w dziedzinie rolnictwa powinny zmierzać do podniesienia jego konkurencyjności w regionie poprzez podniesienie jakości produkcji (zdrowa żywność), zmianę struktury gospodarstw rolnych, organizację przetwórstwa i zbytu. Wiodącą rolę będą tu odgrywały grupy producenckie rolników. Ze względu na kapitałochłonność tych działań należy zabiegać o preferencyjne fundusze dla rolnictwa.
- ❖ Należy umożliwiać mieszkańcom gminy szansę realizacji własnych przedsięwzięć. Istotną rolę będą tu odgrywały władze lokalne oraz instytucje okołobiznesowe.
- ❖ Wszelkie zamierzenia w dziedzinie infrastruktury społecznej należy ukierunkować na poprawę warunków życia i zwiększenie identyfikowania się społeczności z miejscem zamieszkania. Duże znaczenie będzie miało również podnoszenie świadomości ekologicznej.

